Γιώργου Ναστόπουλου

ΛΙΑΝΟΛΙΘΑΡΑ

Γιάννινα 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

"Δάκρυα της άκαρπης
μα αγαπημένης γης
τα λιανολίθαρα"
Γ.Ν.

Σαν ελάχιστος φόρος τιμής στον Πατέρα μου
Γιώργο Ναστόπουλο

Ο επιμελητής της έκδοσης
Στέργιος Γ. Ναστόπουλος

ΕΙΚΟΝΙΣΜΑ

Στης ράχης την κορφή ψηλά, εικόνισμα φτωχό
παμπάλαιο, ολόρθο στέκεσαι, σαν εκείνο τον καιρό,
σεμνό προσκυνητάρι.
Καθώς σε βλέπω ξεκάθαρες γυρνούν
ανάμνησες μου παιδικές ....
και δάκρυα μ' έχουν πάρει.

Ατράνταχτο στον άνεμο, στις μπόρες, στον καιρό
δε λύγισες...... άφθορο, γερό
σε φύλαε πάντοτε ο Κτίστης.
Στη στέγη σου αλύγιστος ο σιδερένιος σου σταυρός
των στρατοκόπων των καλών ακοίμητος φρουρός
και θείο σύμβολο της Πίστης.

Θυμάμαι τώρα, που μικρός με άδολη καρδιά
ερχόμουν και σου άναβα πάντα κάθε βραδυά
το φτωχικό σου το καντήλι.
Και ενώ την κάθε σου εικόνα φιλούσα ευλαβικά
αθώα δώρα παιδικά, ζητούσα μυστικά
η θεία Χάρη σου να στείλει.
Τραγούδια, γέλια και χαρές μου φαίνεται πώς αγροικώ
βελιάσματα των κατσικιών, σ' έναν αντίλαλο γλυκό
στις ράχες γύρω και στ' αλώνια,
που με τα συνομήλικα παιδιά του μαχαλά
στ΄ατέλειωτα παιχνίδια μας ξεφάντωνα τρελλά.
Αλλοίμονο! Πώς διάβηκαν τα χρόνια.
Ευτυχισμένα χρόνια μου κι ανέμελη ζωή
με τι λαχτάρα και χαρά να ζήσω μια στιγμή
πώς θάθελα στ' αλήθεια!
Και τώρα πάλι έρχομαι στερνός προσκυνητής
και μύριων θέλω τραγουδιών να γίνω ......
που μου πλημμύρισαν τα στήθεια.

Βήσσανη
1942

ΧΕΛΙΔΟΝΑΚΙΑ

Στο καλό χελιδονάκια
φεύγετ' όμορφα πουλιά
πώς αφήνετε εδώ άδεια
την παληά σας τη φωλιά;

Μαύρα σύννεφα σκεπάζουν
το γαλάζιο ουρανό
θαν' αυτά που σας τρομάζουν.
Χελιδόνια στο καλό!

Θα ξανάρθετ' όμως πάλι
με την άνοιξη μαζί
τότε κάθε τι θα θάλλει
τότε κάθε τι θα ζει.

Το γλυκό τιτίβισμα σας
στους αιθέρες θ' αντηχεί
το γόργο φτερούγισμά σας
θα ευφραίνει την ψυχή!

Βήσσανη
1939

ΣΗΜ. Το ποίημα αυτό μπήκε σε σύνθεση του Claude Auge με τη βοήθεια της καθηγήτριας Μουσικής Όλγας **Μέντζου**.

ΔΙΠΤΥΧΟ

Σε τούτο εδώ το δίπτυχο
εσέ καρδιά μου κλείνω
κι έτσι σε παραδίνω
σ' εκείνη π' αγαπάς.

Κι αν τύχει και σ' απαρνηθεί
καρδιά βασανισμένη
τίποτα δε σου μένει
παρά να μη χτυπάς.

ΒΗΣΣΑΝΗ
1941

ΜΟΣΧΟΜΑΝΟΥΣΑ

Σας λάτρευα, μικρά μου, ταπεινά λουλούδια
από μικρός· γιατί δεν ξέρω πώς;
μεσ' την καρδιά μου ρίχνατ´ ένα φως
και μου 'ρχονταν στο νου χίλια τραγούδια.

Στου χρώματός σας τα βελούδινα τα βαθειά
ζωντάνευε ένας κόσμος ξεγνοιασιάς
γεμάτος ανθολούλουδα και μιας
αγάπης, δίχως τέλος, δίχως αγκάθια.

Κι απόψε στ' ασημόφως της σελήνης
ο κόσμος πούχε πια σβυστεί
ζωντάνεψε στο είναι μου, γιατί
σας μύρισα γλυκά στο πέτο Εκείνης.

ΒΗΣΣΑΝΗ
1943

ΓΥΡΙΣΜΟΣ

Αγκομαχάει στο μονοπάτι ο οδοιπόρος.
Ποτάμι ο ιδρώτας,
βαρύς ο γδούπος των βημάτων
και το γκροτάλισμα της βακτηρίας

Αποσταμένα γόνατα λυγούν
τη λύτρωση αποζητούν
από το βάρος του κορμιού και των χρόνων.
Ανάσα βαθειά, σαν γύφτικα φυσούνια,
καρτερούν ανθρώπινα πλεμόνια
στο ξαπόσταμα.

Ξερό, πικρό το στόμα
στις κοντανάσες του ανήφορου
πυκνότερο τ' αγκομαχητό της καρδιάς
στα δασειά στήθεια τ΄οδοιπόρου.

Αστέρια, γαλαξίες, χρόνια και χρόνια
συντροφιά του αχώριστη,
σε πέλαα νύχτες της ξενητειάς,
ασημένιες ελπίδες τώρα τ' απείρου
θα σε σελαγίσουν όπου και ναναι
στο τέρμα του ταξειδιού,
στο τέλος του μόχθου και του πόνου.

Λαχταριστή, γλυκειά χαρά του γυρισμού!
Στεγνώνουν δάκρυα προσμονής
κι άλλα κι άλλα αναβλύζουν στο γλυκοφίλημα
αυτών που αγαπιούνται.
Και σμίγουν σε μακάρια προσευχή του Συμεών
λιπόσαρκα τα χέρια των ασπρομάλληδων γονιών.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
1977

ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ

Διάβηκες αδιάφορη τ' απομεσήμερο
μεστή μου κυρία,
κι'όμως μια ιστορία
από δροσάτα νιάτα κι αγάπη
μας δένει ακόμα.

Μη μου μιλάς!
Δεν πειράζει. Πιο καλά είν' έτσι.
Μη με κοιτάς!
Κι όμως νοιώθω το βλέμμα της ψυχής σου
ν' ακλουθεί τ' αχνάρια των βημάτων μου

Κι αν γκρίζα είν' τα μαλλιά μας
κι αν γέρνουμε στο διάβα των χρόνων
όμως οι καρδιές μας πάντα δεμένες
σ' εκείνο το δίπτυχο είναι κλεισμένες

Γιάννινα
1977

Ο ΠΛΑΤΑΝΟΣ

Πλάτανε, γερο-Πλάτανε!
Στοιχειό στην αέναη φθορά του χρόνου.
Ζεις και ξανανιώνεις κάθε χρονιά
και πιο αντρειωμένος.
Οι ρίζες σου πλοκάμια γιγάντιου χταποδιού
ρουφάνε απ' τα βαθειά της γης
τους ζωηφόρους χυμούς
και τους στέλνουν στα στιβαρά σου μπρατσοκλώναρα
κι ανασταίνεσαι συ σαν Ανταίος.

Γενιές και γενιές περάσαν
και θα περνούν στου ήσκιου σου
τη ζωογόνα δροσιά.
Στο κάμα του καλοκαιριού
ο τζίτζικας μαέστρος
απ' την ψηλότερη κορφή σου
διευθύνει το μονότονο ορατόριο της παρέας του
πασχίζοντας να συντονίσει τα φλύαρα
τιτιβίσματα των καμπαναρίσιων*

Κάτω απ' τη δροσάτη σκιά σου
τα τακ-τουκ από το τάβλι
και τα χαχανητά των θνητών
παραφωνίες στη φεστιβαλική συμφωνία.

Πόσες σοφιστείες, πόσες διηγήσεις,
πόσα ψέματα και πόσες αλήθειες
δεν άκουσες αμίλητος εσύ.
Κι αγέρωχος ψηλαρμενίζεις στα ουράνια
και σιέσαι και φουσκώνεις και λυγιέσαι
και δίνεις μυριάδες μούντζες
με τα πενταδάχτυλα φύλλα σου
στους φθαρτούς θαμώνες.

Χειμώνες, μπόρες κι ανεμοδαρσίματα
και χιόνια στα γυμνά κλωνάρια σου
δε σε λυγίσανε ποτέ.
Και καρτερείς ιώβεια την άνοιξη
να δείξεις τη δύναμη την ανεξάντλητη
με την περήφανη θωριά σου
εκμαυλιστής της αγάπης μας
για τη γενέτειρα γη.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
Γενάρης '80

***καμπαναρίσιες**=τα γνωστά σπουργίτια.
Τις λέμε έτσι γιατί είχαν κι έχουν μόνιμα τη φωλιά τους στο καμπαναριό.

ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ

Βησσανιώτικη γη, μάνα εσύ, γεννάς παιδιά
κι αναστaίνεις λεβέντες στη ζήση
και τα παίρνεις μαζί σου με τη θανή.
Κονταροχτυπιούνται σα Διγενήδες
με το μόχθο και πάνε σαν έρθει η ώρα
για του Χάρου το συναπάντημα.

Άλικες οι παπαρούνες
στα χορταριασμένα μνήματα
αργοκινούν τα πέταλά τους
στο καλωσόρισμα το μακάβριο
των χαμένων παιδιών σου.

Μιλιούνια οι λευχειμονούσες μαργαρίτες
νυφάδες καμαρωτές, με τα κροκάτα μάτια,
στην απεραντοσύνη των λειμώνων,
μοιρολογήστρες των παληκαριών,
που χάνονται και λιώνουν
τα κορμιά τους στα ριζάρια τους.

Για τις κυοφορούμενες νέες ζωές
που έρχονται αναβλασταίνοντας
στις μητρικές τους φυταριές
άδηλο το πεπρωμένο και γι' αυτές.

Γιάννινα
Ιούν. '81

Ο ΚΟΠΕΤΟΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Μετά τη μπόρα η γαλήνη.
Λικνίζονται στην έρμη λίμνη
βαρκούλες με παληά σκαριά
κι οι καλαμιές νωχελικά
στο φύσημα τ' αγέρα αργοπεθαίνουν
τη νύχτα εκείνη.

Τον κοπετό των άμοιρων γυναικών
έκρυψαν τα νερά της
άθελά της,
καθώς οι μπόγιες του βεζύρη
μακάβριοι εντολοδόχοι του κύρη
έπνιξαν τα κορμιά τους
τη νύχτα εκείνη.

Τ' ανάθεμα και οι κατάρες
βαραίνουν την ψυχή του αγριμιού
που ανήμερο αλαφιάζει
στους έρημους οντάδες και στην κλίνη
την νύχτα εκείνη.

Αμείλικτες οι ερινύες
και μια απ' αυτές
αέρινη μακρυμαλλούσα
κι άπιαστη οπτασία
γίνεται θρύλος απ' τη θυσία
η λυγερόκορμη Κυρά-Φροσύνη
την νύχτα εκείνη.

Γιάννινα
Νοέ/'81

ΟΝΕΙΡΙΚΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ

Πάνω στου Ζώτου το τσαΐρι,
από βουζιές και κουτσουπιές
τα όργανά μας φτιάξαμε, που λες,
και κάνουμε σωστό το πανηγύρι.

Ο Πάντος ο Καβάκος στο βιολί,
ο Σπύρος το κλαρίνο κιρλαλάει
ο Μπάκακας λαβούτο ζαγκανάει
κι ο Τζήμος κάνει ντέφι το τεψί.

Ο Θεόφλος το μαέστρο παριστάνει
με μια μπαγκέτα από κρανιά
βαρύγδουπος το τέμπο μας κρατά
μ' αμίμητο τουπέ “Φον Καραγιάννη”

Μπελκάντο η Κλεονίκη αρχινάει
κι εγώ σεγκόντο από κοντά
η μελωδία μας κατρακυλάει
ως τ' Αη-Ταξιάρχη τ' ανοιχτά.

Γιάννινα
Ιούν. '81

ΤΣΙΟΛΕΓΚΑ

Βούιξε το τσιολεγκόπλο
του Μήτσιου Γκίνα βαρεσιά
καθώς επαίζαμε τσιολέγκα
στης Εκκλησιάς την απλωσιά.

Και πού ο διάολος το φέρνει!
του Παντελή το μάτι παίρνει,
στο πάνω φρύδι ευτυχώς
τσιούκα του κάνει ελαφρώς.

Ώι μανα μου, μανούλα μ' ώϊ!
Το γουργιατό του στιάει και κλαίει.
Αρπάζει ένα λιθάρι να χτυπήσει
τον αυτουργό να τιμωρήσει.

Στου πάνω μαχαλά απ' το μπαλκόνι
ακούγεται της Μένης η φωνή.
-Τι έπαθες μωρέ Παντελή;
-Με βάρεσε του Γιώργη Στέφου το παιδί!..
Κι απολογιέται ο Μήτσιος
-Δεν φταίω εγώ μωρ' θειάκω!
-Αχ! Κουνημένο, να σε πιάκω!!

Γιάννινα
Ιουν. '81

Ο ΤΡΥΓΟΣ ΣΤΟ ΚΟΥΡΙ

Ανάμεσα σε δυο σεπέτες στα μεσοσάμαρα
καβάλλα βρέθηκα και πάμε από το χάραμα
για τρύγο στο Κουρί, στο πανηγύρι.
Η μάνα μου απ' το καπίστρι πιάνει το γάϊδαρο
μην τύχει και γλυστρήσει σε κάνα μάρμαρο
στου λάκκου τα κλωθογυρίσματα και γύρει.

Και σαν τη ράχη του Σιορόκα κατηφορίσαμε
τ΄ ήταν το θάμα πούδαμε κι αγροικήσαμε!
Ξεφάντωμα από γέλια,
γλυκόλαλα τραγούδια και μακρόσυρτα
σαν χορικά παλιά και αρχαιόφερτα
όπως λέγανε οι νύμφες του Διονύσου
στ' αμπέλια.

“Μπαίνω μεσ' τ' αμπέλι σαν νοικοκυρά”
το λεν' οι κοπελιές κι άντρες
ισοκρατούν από κοντά.

Οι σουβλιμάδες γυροφέρνονται στ' απόσκια
κι' η τσίκνα τους γαργαλιστή και σκόρπια
ολούθ' απλώνεται και πάει,
με τους καπνούς στους ουρανούς τραβάει.

Εμπήκαμε κι εμείς στο πανηγύρι
τ' αμπέλι μας τρυγάμε με χαρά και έγνοια.
Με πλάτες τα σταφύλια μας εφέτος
κεχριμπαρένια.
Οι ζουμερές ντεμπίνες, κι απ' τα διαλεχτά,
οι βότσικες οι τραγανές, χασάνια τσουπωτά,
μπεκιάρηδες, παχπέτσια και μαυρούδια
τα ντοβρουνά τα εκλεχτά,
γεμίζουν τα καλάθια τα πλεχτά.

Στους όχτους τα παιδιά πηδάνε
ανάμεσα σε φτέρες και γλογγιές
καψούρηδες μαζεύουνε κι αμπούρες
σ' αγκαθωτές και άγριες βατσουνιές.

Ανάμεσα σε ντουφεκιές, στεντόρεια
του αρειμάνιου ντραγάτη η φωνή:
“Έϊ! Όξω απ' τ'αμπέλια ωρέ παιδιά”
και κείνα ξεκαρδίζονται, που λες
κι αχολογούν οι Προβατές.

Νυχτώνοντας βγαίνουν τ' άστρα.
Τις τελευταίες στράτες οδηγούν
οι τρυγητάδες που γυρνούν και τραγουδούν
με συνοδεία τα κικίδια που λαλούν
μονότονα στα μονοπάτια του Κουριού.

Γιάννινα
Αυγ. ΄81

ΨΥΧΙΚΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ

Φίλε κρατήσου γερά στη ζωή
μη παραδίνεσαι στον Άρχοντα του κόσμου
Όλα τα όνειρα είν' εφήμερα
της ύλης χίμαιρα,
χέρι βοήθειας και αγάπης δόσμου.

Στάσου ψηλά στης πίστης το στερέωμα
είναι δικαίωμα
δεν είναι υποταγή,
μόνο σκουλήκια σέρνονται στη γη.

Ώ φίλε της αγάπης
και της αυταπάρνησης!
Δεν είσαι γέννα άρνησης.
Είσαι φύτρα υπομονής
παιδί της προσμονής
και του θείου κόσμου.

Ψάξε εντός σου και θα βρεις
το θείο μεγαλείο της ψυχής.
Είναι ναός το σώμα του θρήνου
που ευλόγησε η ενσάρκωση Εκείνου.

Γιάννινα
Οκτ. '81

ΒΕΛΟΥΔΙΝΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ

Βελούδινο το γιορτινό, το φόρεμά σου,
στο ανοιξιάτικο εκείνο δειλινό,
βελούδινη και άδολη η ματιά σου,
βελούδινο το χείλι σου τ' αγνό.

Μικρό λουλουδάκι λατρεμένο,
στη φιέστα τη μαγιάτικη κι εσύ
ανθούσες μικροκαμωμένο
σα μαργαρίτα με καρδιά χρυσή

Ροδίζανε τα μάγουλά σου
και φούντωναν από ντροπής
τρεμούλιαζαν τα δάκτυλά σου
από το φόβο μην κοπής.

Περάσανε τα χρόνια κι ήρθε ώρα
λουλούδι βελουδένιο, αγαπητό
δεν άντεξες κι εσύ στη μπόρα
στο κάλεσμα της μοίρας το γραφτό.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
Οκτ. '81

ΕΛΠΙΔΑ

Διάφανο και λαγαρό
του ποταμού νερό
διαβαίνει αέναα
χωρίς παλινδρόμηση στο χρόνο.
Όμως περνούν οι μνήμες
και τα όνειρα
δουλευτάδες στον πόνο

Θωρώντας την απόγνωση
και το γκρεμό,
ενώ οι κλαίουσες ιτιές
θρηνούν στον ποταμό,
σ' ανασταίνει η ελπίδα,
δροσοσταλίδα
στης καρδιάς τον καημό.

Γιάννινα
Νοε. 81

ΧΑΓΙΑΤΑ

Στο κάμα του καλοκαιριού
στης εκκλησιάς μας τη χαγιάτα
παιχνίδια του καλού καιρού
εστήναμε χαρά γιομάτα.

Δεινοπαθούσαν τα παπούτσια,
καθώς κλωτσούσαμε για μπάλα
τα αδειανά σαρδελοκούτια
και χύνοντας ιδρώτα στάλα-στάλα.

Το “κράζω-κράζω” πάλι επαίζαμε
και βάζαμε τα δυνατά μας
και στα πεζούλια ξαποσταίναμε
τα ματωμένα γόνατά μας.

“Καλημέρα σου, γερό-μπακάλη”
παιχνίδι όλο χορατό,
κι' αγκομαχούσ' απ' τη καβάλα
όποιο παιδί τα “μάζευε” σκυφτό.

Στο ξύλο στηριγμέν' η εικοσιάρα
και εμείς σκοπεύαμε πάλι και πάλι
κι' οι κάχτες πέφτανε αράδ'-αράδα
μας τις μαζεύαν όμως οι μεγάλοι.

Πολλά σκαρφάλωναν στις γρέντες
για ν' αποθανατίσουν τ' αρχικά τους
και οι κοπέλλες με τις φλύαρες κουβέντες
έπαιζαν τα παιχνίδια τα δικά τους.

Κι όταν σουρούπωνε κι' έπεφτε νύχτα
και σταματούσε των “καμπαναρίσιων” ο καυγάς
τότε βουβαίνονταν και η χαγιάτα
απ' το μελισσολόι της δικής μας ξεγνοιασιάς

Γιάννινα
Οκτ. 81

****καμπαναρίσιες=σπουργίτια. Επειδή χτίζουν τις φωληές τους στο καμπαναριό τα γνωστά σπουργίτια.***

HOMO SAPIENS (Σοφός άνθρωπος)

Ανήμπορος κι όμως ζωηφόρος,
μπρος στη κοσμογονία,
του Δευκαλίωνα σπορά
γεννιέται πρωτοπόρος
ο άνθρωπος απ' τη φθορά.

Στο κρύο η δορά κρύβει τη γύμνια
κι η μάνα γη θα τον λουφάξει
στις βαθουλές της αγκαλιές.
Κόντρα στ' ανήμερα τ' αγρίμια
ροζιάρικο το ρόπαλο θ' αδράξει.

Φωτιά θα βρει απ' τ' αστροπελέκι
κι αναζητώντας την τροφή
θεριά θα ημερέψει.
Στο χώμα ο σπόρος θα θεριέψει
και θα του χαρίσει το ψωμί.

Δουλεύοντας το λογικό
την πρώτη μηχανή θε να σκαρώσει
φτιάχνοντας το τροχό
Καβάλα στο μονόξυλο πλέει τον ποταμό
μ' αργότερα καράβια θ' αρματώσει.

Περάσανε χιλιάδες μέρες
ανδρώθηκε στην προκοπή
κι' οι μηχανές του κατακτήσανε τη γη
τις θάλασσες και τους αιθέρες
με το μυαλό του πάντα οδηγητή.

Κι όμως η ξέφρενη πορεία
στον τεχνικό πολιτισμό
θάναι αδύναμη εμπρός
στου σύμπαντος την αρμονία
που έστησε ο Δημιουργός

Γιάννινα
Νοε/81

ΣΚΟΡΠΙΑ ΠΛΑΤΑΝΟΦΥΛΛΑ

Πέφτουν του γερο-πλάτανου
τα ξεραμένα φύλλα,
αφού γλυκοφιλήσουνε
σ' αποχαιρετισμό
το γέρο τους πατέρα

Και πέφτοντας πάνω στη γη
χλωμά, συρρικνωμένα
λένε την ιστορία τους,
που έχει το καθένα.

“Είδα, λέει το ένα,
κάποιο μικρό παιδί
με μάτια δακρυσμένα
ν' αποζητάει το ψωμί”

“Εγώ, τους λέει τ' άλλο,
είδα μια μάννα χήρα
πούχε παιδί μεγάλο
που τόχασε πριν το χαρεί”

“Εγώ, λέει πιο πέρα
έν' άλλο φύλλο ντροπαλό
στη ρίζα του πατέρα
είδα φιλί ν' αλλάζουν
μια κοπελλιά με νιό.”

“Εν' άστρο είδα φωτεινό,
λέει έν' άλλο φύλλο,
να πλησιάζει νάρχεται
στης Βηθλεέμ το Νεογνό
και κάτ' από τ' αστέρια
είδα, να μας μαζεύουνε
ξενύχτηδες βοσκοί,
φωτιά ν' ανάβουν σε σπηλιά
για να ζεστάνουμε εκεί
δυο παγωμένα χέρια..”

Γιάννενα
Νοε/81

ΦΟΒΕΡΑ

Σκοτάδι μαύρο της σκλαβιάς
πλακώνει τις καρδιές
Οι σιδηρόφραχτες ορδές
με σβάστικες αρειανές
ξεχύθηκαν μέσα στη χώρα

Πνιγήκαν στο λαιμό μας οι λαλιές
πούξεραν μόνο τα τραγούδια
έρμες οι χελιδονοφωληές,
μαράθηκαν στις γλάστρες τα λουλούδια

Μες' τα χωράφια απόμεικαν
βουβοί οι θεριστάδες
και μεσ' τα σπίτια κλειστήκαν
σκιαγμένες οι μαννάδες

Βουβάθηκε το κλάμα του μωρού
η μάννα του στο κόρφο θα το βάλλει
μην τύχει η μπότα του εχθρού
του κομματιάσει το κεφάλι.

Γιάννινα
Νοε/81

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΜΑΣ

Τα τραγούδια τα δικά μας
μίλαγαν για τα λουλούδια
για βασιλικά στις γλάστρες
και για μαργαρίτες άσπρες

Μίλαγαν και για τ' αστέρια
του καθάριου ουρανού,
το βασίλεμα της Πούλιας,
στη αυγή τ' Αυγερινού.

Για πουλιά που κελαηδούσαν
κι αγαπιόνταν στις φωληές
και για δάκρυα που χύναν
οι κοπέλλες στις ποδιές

Μίλαγαν στα κοπελλούδια
που τανε μισοκρυμμένα
σε παράθυρα κλεισμένα
καρτερώντας με λαχτάρα
για ν' ακούσουν την κιθάρα

Και για χρόνια περασμένα
εμιλούσαν με καημό,
για ονείρατα κι΄ελπίδες,
που σβυστήκανε στη λήθη,
τον ανείπωτο τον πόνο
και τον αναστεναγμό.

Η κιθάρα συντροφιά μας
κι οι γλυκές της οι χορδές
συνοδεύαν τη χαρά μας,
εγλυκαίνανε τον πόνο
και ανοίγαν τις καρδιές

Τα τραγούδια τα δικά μας
μίλαγαν για Λευτεριά
μιας Πατρίδας ρημαγμένης
από τη φασιστική σκλαβιά
και π΄ορθώθη αναστημένη
με τη νίκη των παιδιών της
την ορμή, τη λεβεντιά.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
Νοέ/'81

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Ακούστε πραιτωριανοί της τυραννίας!
Τα τέρατα τ' ατσάλινα δεν θα περάσουν
τη σιδερένια πόρτα αν δε λυγίσουν
και σ' άλκιμα κορμιά αν δεν πατήσουν

Δαιμονισμένα το κιγκλίδωμα, πως τρίζει
και η ερπύστρια απαίσια στριγγλίζει!
Καυτό και άλικο του νιού το αίμα
έγραψε τ' όνομα του εκεί στο χώμα.

Αδούλωτο κάστρο και βωμός το κτίσμα
μάταιο του του μαύρου τύραννου το πείσμα,
η θρυαλλίδα άναψε σ' αυτό το κτίριο
όπου στήθηκε της Λευτεριάς το ορμητήριο.

Γιάννινα
Νοε/81

ΑΓΥΡΙΣΤΗ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑ

Το σύννεφο βαρύ κι αλλόκοτο
κατάκατσε στη δύση
κι ενώ ο Υπερίωνας αναδιπλώνεται
παίρνει θωριά και σχήμα
υποχθόνιου και ζοφερού θεού.

Αργοσαλεύουν λιπόθυμοι ασφοδελοί
στην αγέρινη θωπεία
κι ο προπομπός σαρκάζει
στο μακάβριο έργο του
περνώντας τη Αχερουσία.

“Ως πρόβατα επί σφαγήν”, άφωνοι,
οι δίκαιοι και άδικοι πορεύονται
στο δρόμο χωρίς γυρισμό κι' ελπίδα
για του Ραδάμανθυ το δικαστήριο.

Γιάννινα
Νοέ/81

ΕΥΤΥΧΙΑ

Αν την βρεις την ευτυχία
μήνυσέ μου να χαρώ,
Μα ως τώρα, που σωπαίνεις
φαίνεται πως την προσμένεις
και δεν έρχεται θαρρώ.

Πού να βρεις την ευτυχία;
Είν' στην τρίλλια τ' αηδονιού,
στο λαμπίρισμα των άστρων,
στης αυγής το φεγγοβόλι,
στη καμπάνα εσπερινού

Είναι στου παιδιού το γέλοιο
και στο κλάμα του μωρού.
Είν' στης μάνας την αγκάλη,
στου πατέρα σου το χάδι,
στην ευχή του ταπεινού.

Εκεί που είσαι δεν τη βρίσκεις
όσο και να προσπαθείς.
Δεν τη βρίσκεις μεσ' τον κόσμο,
στη βουή της πολιτείας
και στο ψέμα της ζωής.

Γιάννινα
Νοε/81

ΔΙΣΤΡΑΤΟ

Διαλέγοντας τα μονοπάτια
δεν μπορεί παρά να δεις
πού κρύβεται η θλίψη
και πού η χαρά.
Κι' αν δεν μπορείς στο ξάγναντο
το δρόμο σου να βρεις,
μη καρτερείς, προχώρα
και μη φοβάσαι μπόρα

Σαν Ηρακλής στο δίστρατο
μη σταματάς με δισταγμό.
Εκεί που είν' η αγάπη,
εκεί είν' η αρετή.
Τραβήξου απ' τα πλοκάμια
της Κίρκης και τα δοκάνια.

Σαν λαμνοκόπος τ' Οδυσσέα
βιάσου και φύγε
απ' των Σειρήνων το νησί.
Γλυκειά η ηδονή,
μα όλεθρο θα φέρει και θανή

Γιάννινα
Δεκ/81

ΑΠΟΓΝΩΣΗ

Στο γκρίζο τοίχο ακουμπισμένοι
με στεγνά λαρύγγια
κλάψαμε την απόγνωση.
Ανελέητα τα λόγια της εκμυστήρευσης
για την απόφαση των ανάλγητων,
των κούφιων, των ματαιόδοξων.
Και κλαίμε, κλαίμε ακόμα.
Μα ποιό το όφελος;
Στο μοιρολόϊ μας συνοδεία
η μονότονη αναζήτηση του γκιώνη
τα ψυχρά ξερολίθαρα του δρόμου
και το μουντό σούρουπο.

Γιάννινα
Δεκ/81

ΠΡΟΣΜΟΝΗ

Δυο πρόσωπα χλωμά στο παραθύρι
τόνα κοιτάζει σιωπηλό τον άγριο χιονιά
και τ' άλλο με ροδαλό το δάχτυλό του
στο χνωτισμένο τζάμι γράφει αχνά
“ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ-ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ”

Δεν έχουν δέντρο γιορτινό για να στολίσουν,
και κορδελίτσες πλουμιστές,
πολύχρωμες γιρλάντες να φωτίσου
κι ούτ' Αη-Βασίληδες και μπάλλες κρεμαστές

Ένα κλαρί σε μια γωνιά από φτελιά
είν' η χαρά κι αυτό τους φτάνει
κι ακουμπισμένα στην εικόνα την παληά
δυο κόλιαντρα που η μάννα έχει κάνει.

Και καρτερούν τον Αη-Βασίλη
από τον παγωμένο το Βορηά
Χριστέ μου, θα τα θυμηθεί και πάλι
ανάμεσα στου κόσμου τ' άπειρα παιδιά;

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ
1981

ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ
(ή “Φωνή εν Ραμά ηκούσθη”)

Πάνω στην ώρα της ευδαιμονίας
στους κόρφους των μανάδων
τα βρήκε το λεπίδι των φονηάδων
και το χαμόγελο μαρμάρωσε στα χείλη.
Και γίναν τα κορμιά τους τύμβος,
θύματα του φόβου του τυράννου
κι ο θάνατος ασπίδα θείου βρέφους
Ο θρήνος και ο οδυρμός
των ολοφυρομένων γυναικών
ακούσθηκε σ' όλη την κτίση,
ύμνος στον ενσαρκούμενο Θεό.
Και αληθεύει του Ιερεμία η ρήση:
“Φωνή εν Ραμά ηκούσθη...”

Γιάννινα
Χριστούγεννα 1981

ΓΟΝΙΜΗ ΩΡΑ

Τ' αηδόνι χαιρετίζει τη χαρά,
πετούν ανάερα οι ελπίδες,
τα νούφαρα αρμενίζουν στα νερά
κι εφήμερε πεθαίνουν χρυσαλλίδες

Οι αγράμπελες πλεξίδες πλουμιστές
στολίζουν τις κορφές των τοίχων
οι κάριες αδιαφορούν στις τουφεκιές
κι ατέλειωτο ντελίριο των σπίνων.

Ωριμασμένη η οπώρα ζουμερή
της μάνας Δήμητρας η φύτρα,
θυσία Αφροδίτης τρυφερή
στη κλίνη της ζωής γεννήτρα.

Γιάννινα
Γεννάρης '82

Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΤΗ

Σκυμμένος στο ρελέ ο τηλεγραφητής
παίρνει μηνύματα γράμμα το γράμμα
και τ' άψυχο χαρτί παίρνει ζωή
σαν καταγράφεται τ' ανθρώπινο το δράμα.

Του αρραβώνα ή του γάμου η χαρά
και τα καλωσορίσματα ξενητεμένων
με το δικό του χέρι θα μεταδοθούν
για να χαρούν καρδιές αγαπημένων.

Ετσ' η καρδιά του τηλεγραφητή
γίνεται μέτοχος του ξένου πόνου
και στις χαρές ευφραίνεται κι αυτή
σαν τα μαντάτα πάνε κι έρχονται
από τα πέρατα του κόσμου.

Γιάννινα
Γενάρης/ 82

ΛΕΥΤΕΡΑ ΠΟΥΛΙΑ

Νάμουν αετός να πέταγα στον πλάτανο, στη ρούγα
την πέρδικά μου νάπαιρνα απάνω στη φτερούγα,
να την επήγαινα ψηλά, ψηλά στ' άγρια βράχια
μη μου την πάρουνε ξανά απ΄τα δικά μου νύχια.
Θα την επότιζα νερό σε βρύση κρυσταλλένια,
θα την εχόρταινα καρπό 'πο στάχυα χρυσαφένια.
Θα την εμύρωνα πρωί στου θυμαριού το μυρο,
το λυγερό της το λαιμό θα στόλιζα ένα γύρο
μ' ανθούς απ΄την αγράμπελη κι από το λάλημά της
μόνο εγώ αγροικώντας το θάνοιωθα τη χαρά της.
Το βράδυ σαν θα νύχτωνε μέσ' το κρυφό λημέρι
θα την προφύλαγα ζεστά απ' της νυχτιάς τ' αγέρι
κι' οι απλωτές φτερούγες μου θάκρυβαν την αγάπη
που μόνο λεύτερων πουλιών είν' η καρδιά γιομάτη.

Γιάννινα
Γενάρης/82

ΘΑΜΠΟ ΟΡΑΜΑ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ

Στ' ανεμοδαρσίματα της σκλαβιάς
πέφτουν νεκρά τα φύλλα
των νειάτων και στο καμίνι
το κάρβουνο παίρνει φωτιά
Ανελέητη η πορεία
προς το άγνωστο για τη λευτεριά.
Τ' άγουρα παλληκάρια τραγουδούν
για την νέα ζωή που προσδοκούν.
Αντιμέτωπα στο θάνατο
παλεύουν μα δε λυγούν
και πέφτουν στο κροτάλισμα
του πολυβόλου.
Άλικο το αίμα αφρίζει στις πληγές
και βάφει το χώμα σαν το κρεμέζι
ζουλισμένο στις άσπρες πλάκες.
Σαν κρινολούλουδο το χαμόγελο
πετρώνεται στ' άσπρα χείλια
και το όραμα της λευτεριάς
στα γυάλινα μάτια μένει θαμπό,
τ' αηδόνι λουφάζει στις λυγαριές
και το ρέμα του ποταμού
βαρειά υπόκρουση στο σιωπητήριο.
Συνεχιστές της πορείας
τ' αδέρφια σκεπάζουν στο χώμα
τ' αντριωμένα τα κορμιά
και όρκος για γδικιωμό
καταστάλάζει στις καρδιές τους
και σφίγγουν ματωμένες τις γροθιές τους.

Γιάννινα
Γενάρης/'82

ΧΑΜΕΝΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

Στο αιθέριο σύννεφο
ακουμπήσαμε τ' όνειρό μας
στης αμυγδαλιάς τον ανθό
κρύψαμε τον καημό μας,
με τα φτερά του πουλιού
πετά η ελπίδα

Κι όταν το ξεροβόρι
το σύννεφο σκορπά
τινάζει τους ανθούς
της ελπίδας και τ' όνειρου
στο παγωμένο πρωϊνό
πεθαίνουν τα πουλιά

Στ' αχνάρια των βημάτων σου
στο χιόνι
ο χρόνος μετρά αντίστροφα
προς το τίποτε,
σαν χάνεται στην καταχνιά
ξεθωριασμένη οπτασία
η χαμένη ευτυχία

Γιάννινα
Γενάρης/'82

ΝΕΡΟΠΑΠΑΛΕΣ

Κατά το μεσοχείμωνο σαν πέφτανε τα χιόνια
σαν νύφη μ' άσπρα φάνταζε το όμορφο χωριό μας
και μεις σαν εσχολάγαμε το πρωϊνό σχολειό μας
τρέχαμε και το πιάναμε στον τοίχο ή στα κοτρόνια.

Μέσα στις νεροπάπαλες με μουσκεμένα πόδια
βουτούσαν τα παπούτσια μας χωρίς να μας νοιάζει
σφίγγαμε και σωριάζαμε τα τόπια μας με πείσμα
κρυμμένα στο ταμπούρι μας στης εκκλησιάς το χτίσμα.

Όποια κοπέλλα τύχαινε στο δρόμο να περάσει
πέφταν οι μπάλλες του χιονιού στου κεφαλιού τις τούφες
και μεις ξεκαρδιζόμασταν πειραχτικά στα γέλια
στο χώμα χουχουλίζοντας τις παγωμένες χούφτες

Και σαν συμμαζευόμασταν στα σπίτια παγωμένα
ποιός άκουγε τα κλάματα σαν πέφτανε οι μπάτσες
απ' του πατέρα το βαρύ κι αμείλικτο του χέρι
κι η μάννα μας μ' υπομονή μας στέγνωνε τις κάλτσες
δίπλα στο τζάκι, στη φωτιά που καίγαν τις κουφάλες.

Γιάννινα
Γενάρης/'82

ΦΤΩΧΗ ΣΟΔΕΙΑ

Οι κοπελλιές εστήσανε χορό στη ράχη
εκεί που φύτρωναν μόνον αγκάθια
στα ξεροχόρταρα ριζώσανε τα πάθια
και στο λιοπύρι ιδρωκοπάνε οι ξωμάχοι.

Παντέρημα τα λόγγα απ' τ'αγρίμια
αγριοπερίστερα και πέρδικες πεινάνε
στις περγουλιές τα φύλλα τους γερνάνε
καραδοκούν κοράκια για ψοφίμια

Φαρμάκι το ψωμί στο πεινασμένο στόμα
ξεράθηκε στο δέντρο το κλωνάρι
αυτό το καλοκαίρι, Θερτή και Αλωνάρη
φτωχή η σοδειά σωριάζεται στο χώμα.

ΦΕΒΡ/82
Γιάννινα

ΑΞΕΧΑΣΤΕΣ ΑΠΟΚΡΗΕΣ

Κόντευαν οι Απόκρηες και όλα τα παιδιά
με ζήλο κόπο και χαρά ξύλα μαζεύαμε πολλά
Ξυλογαϊδάρες πάμφορτες με ξύλα από γκορτσιές
ή με κούτσουρα βαρειά απ΄του Κουρτσιάτη τις γραβιές
Το τι κακό γινότανε σ' όλους τους μαχαλάδες
ποιός νάχει τις καλύτερες φωτιές και μασκαράδες.
Στη ράχη του Γιαννέξαρχου στήναν φωτιά μεγάλη
πιο κάτω στα Χατζιάτικα, στη Βαγγελίστρια άλλη.
Από του Ντάμπα το Ραδιό, στου Ντάκα τον Αη-Γιώργη
και στο χασίλι τ' ανοιχτό, κοντά στου Καραγκιόζη.
Του Παπαγιώργη ο σιάλιαγκας εβούϊζε τα βράδυα
σα βούκινο πολεμικό των Βίκιγκς στα καράβια.
Οι πιο μεγάλοι ντύνονταν γιατροί και νοσοκόμοι
κυρίες με τα βέλλα τους, κόμησσες και βαρώνοι.
Μουστακαλήδες μπέηδες με μπιχλιμπίδια χίλια
όμορφες τουρκογύφτισσες με ντέφια και παφίλια.
Μα κείνος ο Παϊσιος πιο εφευρετικός απ' όλους
και τι δε σοφιζότανε, γίγαντες και διαόλους.
Τα σπίτια μας ολάνοιχτα, γιομάτα τα τραπέζια
με τυρομπούρεκα, κρασιά, λογής λογιών μεζέδια.
Καλόκαρδες νοικοκυρές δεν δίσταζαν να δώσουν
και ξύλα τους απ' τις σταβιές κι ευχές να μας γιομώσουν.
Μα όσες τσιγκουνεύονταν να δώσουν συνδρομή
τις νύχτες δεν γλυτώνανε απ' την επιδρομή.
Την Κυριακή της Τυρινής κάτω στο χοροστάσι
το γλεντοκόπι κι ο χορός ως το ζενίθ θα φτάσει.
Κι όλη βδομάδα κύλαε ξένοιαστα μ' όμορφες βραδυές
εκείνου του καλού καιρού αξέχαστες Αποκρηές!

Γιάννινα
Απόκρηες/82

ΣΤΕΡΝΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

Δυο γκόζικες στήσαν χορό
σε μιας βουζιάς κατάφορτο κλωνάρι
και προσπαθούσαν ποιά να πρωτοπάρει
τον ώριμο καρπό.

Αμέριμνες είχαν ριχτεί στον τρυγητό,
για να γεμίσουν τ' άδειο τους στομάχι,
πού νάξεραν, τι τέλος θάχει
η ευτυχία στο τσαμπί αυτό;

Ο σφεντονίτης όμως που καραδοκά
αθέατος κρυμμένος στη σκιά
θανατηφόρα στέλνει πετριά
και μια τη βρίσκει στην καρδιά.

Η άμοιρη πέφτει βαρειά
στη ρίζα της βουζιάς στο χώμα
με γεύση του εδέσματος στο στόμα
ανάκατη με αίμα και μπογιά.

Το ταίρι της στ' απέναντι δεντρί
κοιτάζοντας τη τραγωδία
μ' ορθάνοιχτα τα μάτια απορεί
πώς χάνεται η ευτυχία
στην ομορφότερη στιγμή!

Γιάννινα
ΜΑΡ/'82

ΚΟΥΡΑΓΙΟ

Στου πόνου σου το άχαρο κρεββάτι
μην καρτερείς να βρεις παρηγοριά
κανένας δεν μπορεί να κάνει κάτι
που να σου δώσει την ελπίδα, τη χαρά.

Θυμήσου πώς αρχίσανε ν' ανθίζουν
στους κήπους οι αμυγδαλιές
οι μέλισσες δειλά-δειλά αρχίζουν
το γλυκοφίλημα στις πρώτες πασχαλιές

Τα χελιδόνια θάρθουν δε θ' αργήσουν,
να ξαναχτίσου στα μπαλκόνια τις φωληές,
οι ελπίδες και τα όνειρα θ' αρχίσουν
να ζωντανεύουν στις ανθρώπινες καρδιές.

Κουράγιο πάρε από του μυρμηγκιού το μόχθο,
από το παραλήρημα της σιταρήθρας στον αγρό,
από το γλυκοκούδουνο τ' αρνιού στον όχτο
τ' αλαφροπάταγμα της πεταλούδας στον ανθό!

Κι έλα με της αυγής το πρώτο μύρο
καβάλλα στου ονείρου τα φτερά
τ' ανήμπορα σου μέλη μ' ένα γύρο
θα νοιώσουν στεριωμένα σιγουριά.

Γιάννινα
ΜΑΡ/'82

ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

Ρωτάς γιατί να φεύγουν τα χελιδόνια
γιατί μαραίνονται τα λουλούδια στη γλάστρα,
και απορείς γιατί η ηλιαχτίδα
το σούρουπο χλωμιάζει.
Νοιώσε αν μπορείς την αέναη στροφή
χωρίς επιστροφή της ώρας,
τη δίδυμη διαδοχή της νύχτας απ' τη μέρα,
την ασταμάτητη του μύλου φτερωτή
σαν την χτυπάει ανελέητα το ρέμα.
Για δες τον ασημένιο ουρανό;
Αδύναμη η ανθρώπινη ακοή
στη σύλληψη του βόμβου απ' το στροβίλισμα
των γαλαξιών και των άστρων.
Χωνεύτρα της ύλης το άπειρο μας τυλίγει
μυρμήγκι στην απεραντωσύνη η γη μας.
Όλα υποδηλώνουν κίνηση κι όλα ζωή.
Και μεις μπρος στο μυστήριο γυμνοί
τρέμουμε στο κάλεσμα του πεπρωμένου.

Γιάννινα
Μαρ/'82

ΠΑΡΑ...ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΤΟΥ ΠΑΛΛΑ ΤΗΝ ΟΒΙΡΑ

Το καλοκαίρι κάθε γιόμα,
χωρίς χρονοτριβή καμμιά,
με τη χαψιά στο στόμα
πηγαίναμε στην ποταμιά.
Περνούσαμε την Παναγιά
τη ράχη τ' Αη-Θανάση
και παίρναμε κατηφοριά
και ποιός να πρωτοφτάσει
πρώτος να πέσει στο νερό
στου Πάλλα την οβίρα.

Χαιρόμασταν απ' τη δροσιά
του γάργαρου νερού
στο κάμα του καλοκαιριού.
Άλλα με βούτες κι απλωτές
κι άλλα στην άκρη του ραδιού
λιαζόμασταν και πάλι... ντού!

Μια μέρα όμως τι κακό!
Ο Θεόφιλος ο φίλος
πούχε μάνα δασκάλα
μας έκανε τον κάργα
πως ήξερε να κολυμπά
καλλίτερ' από τάλλα.

Για μια στιγμή τον χάνουμε
στη μέση της οβίρας!!
Βουτάει μια, βουτάει δυο
την τρίτη π' ανεβαίνει
αμέσως επεμβαίνει
μετά σπουδής μεγάλης
ο Σπύρος ο Κοκκάλης
της Μανθίγιας τζιοβάρης
επονομασθείς “Ταϊρης”.

Τον βγάζει έξω απ' το νερό
στάζοντας από βέβαιο πνιγμό
τον δύστυχο τον ναυαγό
που πήρε μάθημα γερό.

Γιάννινα
Μαρ/'82

ΑΓΡΥΠΝΙΕΣ

Στις αγρυπνίες μας στην εκκλησιά
Μεγαλοβδόμαδο η μνήμη τρέχει πίσω
την παιδική μας αφροντισιά
αν ήταν μπορετό να ξαναζήσω!

Με σύνοψες στα χέρια μας σκυφτά
στα αναλόγια στεκόμασταν οπίσω
ψελλίζαμε κι εμείς από κοντά
κρατώντας στους ψαλτάδες μας το ίσο

Ασκητικός λευίτης και αχνός
ο παπα-Νικόδημος στην πύλη
θυμιάτιζε και κάθε χωριανός
οσφραίνονταν με προσευχές στα χείλη.

Κρατώντας τα φανάρια μας τ' απλά
πούθελαν τέχνη για να γένουν
γυρνούσαμε στα σπίτια μας αργά
και καμαρώναμε γύρω να φέγγουν.

Κι ανάρια-ανάρια μεσ' στα σκοτεινά
βροντούσαν λίγα βαρελότα
τα προμηνύματα, τα γιορτινά
που τόνιζαν την πασχαλιάτική μας νότα.

Γιάννενα
ΜΑΡ/'82

ΕΓΚΑΡΤΕΡΗΣΗ

Πορεύεσαι, άλλοι, προς το μαρτύριο
το σφάλμα το μοιραίο κι΄ολετήριο
ήταν ανθρώπινη αποκοτιά!
Ανήφορος πολύς στο δρόμο σου
του Σίσυφου η πέτρα στον ώμο σου
ξανακυλάει στην κατηφοριά.

Μη βάλεις σκέψη πως σε καταράστηκα.
Τον πόνο σου με σε μοιράστηκα
και της καρδιάς σου τον καημό.
Η θύμιση ολημερίς δεν έπαψε
χρόνια και χρόνια με συντρόφεψε
χωρίς σταματημό.

Θ' αντέξουν, Θέε μου, νάξερα
να βοηθήσω τα κατάξερα
κι ανήμπορα σκαριά.
Όρθωσε στην ολέθρια αποθάρρυνση
του ψυχικού στου θάρρους εγκαρτέρηση
και βρες μεσ'την αγάπη γιατρειά.

Γιάννινα
ΜΑΡ./'82

Η ΓΕΝΙΑ ΜΑΣ

Η γενιά μας ζυμωμένη
μεσ' της κατοχής τη μπόρα
στην ανέχεια, στη πείνα
μέσα στη σκλαβιά θαμένη
ξεπετάχτηκε μιάν ώρα.

Στου αγώνα το καμίνι
σαν το κάρβουνο στη στάχτη
σπίθα βγάζει, φλόγα δίνει
και φεγγοβολά στη πλάση
κι' άφθονο το αίμα χύνει.

Και παλεύει τραγουδώντας
λευτεριάς χίλια τραγούδια
τις ψυχές αναρριγώντας
και πεθαίνει στα λουλούδια
του Μαγιού, πνοή ρουφώντας.

Τέτοια ήταν η γενιά μας
στου αγώνα μας τη δίνη,
η αλκή, η ομορφιά μας
ολοκαύτωμα έχει γίνει
χάρισμα στη λευτεριά μας.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΜΑΡ/'82

ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ

Ο σπόρος της ελευθεριάς
που έσπειρεν ο Ρήγας
συμβόλαιο κληρονομιά
στις νεότερες γενιές
ριζώθηκε και θέριεψε σα γίγας.

Φιλόξενα τραχειά βουνά
σ' αρματωλούς και κλέφτες
μακρυά απ' του Τούρκου το βραχνά
και μετερίζια οι πέτρες
στήριξαν καρυοφύλια.

Τα ρέματα κι οι ποταμιές
πήρανε φωτιές και λάβες
τις κύλισαν σ' ακρογυαλιές
κι' ανάφτηκαν μπουρλότα
σε τουρκικές αρμάδες.

Απλοί, λεροί αγωνιστές
ανδρώθηκαν σε παληκάρια
σ' ηρωϊκές κι αθάνατες μορφές,
πούγραφαν στα θηκάρια:
“Θάνατος ή Ελευθερία”,
παρά ραγιάδες στη σκλαβιά”.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΜΑΡ/'82

ΕΜΠΝΕΥΣΗ

Παίρνω την έμπνευση
στην ώριμη ώρα
και την πασπαλίζω
στο άχαρο χαρτί.
Αδιάκριτο το βλέμμα σου
πασχίζει να μπει εντός μου
μάταιος όμως ο κόπος.
Δεν θα μπορέσεις ποτέ
να εξιχνιάσεις και να μετρήσεις
το βάθος και να βρεις τον πυθμένα.
Βρυσομάνες τα μάτια μου
μπρος στην άτεγκτη βούληση
των αλλότριων.
Βουβαίνεται ο πόνος
κι΄ο πόθος καταλαγιάζει
σαν αγγίζω το παγωμένο
σα μάρμαρο κορμί σου.

Γιάννινα
ΑΠΡ./'82

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΜΗΘΕΑ

Γιατί ζηλόφθονοι θεοί
στου Καύκασου τα βράχια
άδικα με καρφώσατε;
Στο γένος το ανθρώπινο
να φέρω “πυρ” προσπάθησα.
Δεν αμάρτησα.
Σκληροί, δεν λυπηθήκατε
τα όντα σας τ' αδύνατα
δικά σας είν' γεννήματα
γυμνά που εγκαταλείψατε.
Μεσ' το μαρτύριο μου
νοιώθω την τέρψη, τη χαρά
πούκαμα χρέος δικό μου.
Αυτά τα πλάσματα, θεοί,
δεν θα σας προσκυνήσουν;
ναούς, βωμούς και ιερά
για σας δε θα στολίσουν;
για να δοξολογήσουν
τη δύναμή σας την τρανή;
Με τη φωτιά που χάρισα
τα μέταλλα θα λυώσουν
να σας αφιερώσουν
αγάλματα και προτομές.
Σε θυσιαστήρια απάνω
μεσ' τη φωτιά θ' απλώσουν
σφάγια και νεφρά
τσίκνα να οσφρανθήτε
κι' ακόρεστοι να ευφθρανθείτε.
Μα όχι! Είστ' από πέτρα και χαλκό
σας λείπει σάρκα κι' αίμα,
καρδιά δεν έχετε εσείς
κι' ούτε ψυχή και πνεύμα.
Είστ' ένα ψέμα!

ΓΙΑΝΝΕΝΑ
ΜΑΡ/'81

ΝΙΟΤΗ

Διαφεντεύτρα της νιότης
και της αλκής η μάχη.
Μεθύσι απ' άκρατο κρασί
σαρωτική η ορμή μας.
Κι αν μας σκορπίσαν τις ελπίδες
και μας ζουλίξαν τις καρδιές.
Δεν μας αφάνισαν το γέλιο
από τα χείλη οι ποταποί.
Θα ξεφυτρώσει η χαρά
στη λεύτερη γενιά μας.
Τσαλακωμένα τα φτερά μας
θ' απλώσουν στους αιθέρες
και θ' ακουστούν φλογέρες
κι αγάπης φρύγειοι σκοποί.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΑΠΡΙΛ/'82

Η ΛΥΤΡΩΣΗ

Στις ευωχίες των συμπόσιων
και στα λουκούλια φαγοπότια
οι πόρνες διαφεντεύουν τους τρανούς.
Τις τσίκνες των ψημένων σφάγιων
οσφραίνονται κι αγάλλονται οι θεοί
κι ατέλειωτοι καυγάδες τους μαστίζουν
για το κρεββάτι της θεάς του έρωτα.
Ο Δίας, ο τραγοπόδαρος Πάνας
κι ο κρασοκράτορας Βάκχος
συναγωνίζονταν στην εκπαρθένευση
των νυμφών και μαινάδων.
Οι φιλόσοφοι με τις αλλοπρόσαλλες
θεωρίες πασχίζουν να βρουν
το “άγνωστο” επιστητό.
Στα μαντεία οι Πυθίες
ντοπαρισμένες τραυλίζουν
ακατανόητους κι ανόητους χρησμούς
και γιομίζουν με χρυσάφι
τους λέβητες και τα πουγγιά
των άπληστων ιερέων.
Ρηγάδες και πραιτωριανοί
απομυζούν σαν αδηφάγα τσιμπούρια
ιδρώτα κι αίμα από τον κάματο
των υποτελών.
Στις αρένες οι μονομάχοι
συγκρούονται ανελέητα
κι οι πηρούνες τους τρυπούν λαρύγγια
των ηττημένων κάτω απ' τα χαχανητά
ευφορίας αυτοκρατόρων σαδιστών
και τον ορυμαγδό των ανάλγητων θεατών.
Μα κάπου τότε ένας Θεός γεννιέται
σαν άνθρωπος, για να φορτωθεί
των Σοδόμων τη διαφθορά
κι όλο το ρύπο των αμαρτωλών
οδηγώντας τους στη Λύτρωση.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
Μάης/'82

ΑΠΟΜΕΣΗΜΕΡΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Σέρνουνται άβουλα τα πόδια
τ' απομεσήμερο της Κυριακής
στης γειτονιάς τα σταυροδρόμια
καθώς γυρνάω από νωρίς.

Στο θυροστόμι ενός σπιτιού μια μάνα
με ανοιχτούς τους κόρφους απ' το κάμα
βυζαίνει τ' άπληστο μωρό
και παραπέρα τα παιδιά ένα σωρό
με φλύαρα παιχνίδια και φωνές
ξεσηκωμός στης γειτονιάς τις γωνιές.

Στη βρύση ένας ξωμάχος ξεδιψάει
κι οι κοπελλιές
σουλάτσο κάνουν πεταχτές
κρυφοφλερτάρουν πονηρά
τους νιους του παρακάτω καφενέ
που πίνουν ούζο ρεφενέ
και τις πειράζουν φανερά.

Στα κεραμίδια καυγαδίζουν τα σπουργίτια
κι οι δεκοχτούρες χουχουλίζουν στα κλαριά
παραθυρόφυλλα ανοίγονται στα σπίτια
κι απλώνει τα σεντόνια μια νοικοκυρά.
Τα χρόνια του ένας γέρος κουβαλάει
στην άγαρμπη καμπούρα του βαρειά
μ' ένα ραβδί ροζιάρικο που ακουμπάει
μια-μια τις πέτρες του καλντεριμιού μετράει
καθώς τραβάει στην ανηφοριά.

Στον χτύπο της εσπερινής καμπάνας
σταυροκοπιούνται δυο γρηές
μακραίνουν μεσ' το σούρουπο οι σκιές
Κι όλα τυλίγονται στην ερημιά της σιωπής
σαν πέφτει μελιχρό τ' απόβραδο της Κυριακής.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΜΑΗΣ/ '82

Σ' ΕΝΑ ΛΕΒΕΝΤΗ

Αν θέλεις, μπορείς ν' αντέξεις στη μπόρα
μη κοντοστέκεις στην ανηφόρα.
Το πρόσωπο ο βορηάς κι' αν ραπίζει
δεν πέφτει το δέντρο όσο κι αν τρίζει.
Θα φτάσεις στου θάρρους τα ύψη
όσ' ανθρώπινη ρώμη κι αν λείψει.
Στέριο το βήμα, στητό το μπόι
τέτοιους λεβέντες η γης δεν τρώει.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΜΑΗΣ/ '82

ΣΤΕΡΝΟ ΤΑΞΕΙΔΙ

Τα πέπλα τ' Άδη τα μαβιά
επέρασες κι' εχάθης
επήγες τόσο μακρυά
σ' αγύριστο ταξείδι.
Εκεί παρέα με τις νιές
του κάτω κόσμου πιάστε
χορό, τραγούδι πέστε:
“Εσείς οι ζωντανοί
μη μας ξεσυναιρίζεστε
στήστε χορό και σεις
μη μας μοιρολογήσετε
Λεύτερες πορευόμαστε
σ' απέραντους λειμώνες
μ' ασφόδελα και ανεμώνες.
Εδώ γελούμε όλοι
τις ομορφιές χαιρόμαστε
π' ο κόσμος σας δεν έχει.
Κόσμος αγνός, γεμάτος φως
του παραδείσου η πόλη”.

Γιάννινα
ΙΟΥΛ/ '82

ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ

Κάτι που πέρασε στο χρόνο
στην άμμο, στο γιαλό
αφήν' αχνάρια,
σ' αμυγδαλιάς κλωνάρια
παιχνίδισμα τρελλό.

Κάτι που πέρασε δεν σβήνει
η λύπη κι η χαρά
περνάνε. Κι όμως
βαθειά χαράζεται ο δρόμος
στης μνήμης τα θολά νερά

Κάτι που πέρασε και πάει
είναι το παρελθόν,
είναι μια ιστορία,
είναι της ζωής πορεία
στο μέλλον, στο παρόν.

Όλα που έφυγαν γυρίζουν
απ' όπου ξεκινούν
λελέκια, χελιδόνια,
γλυκόλαλα αηδόνια
την άνοιξη θα προμηνούν.

Μόνο τα νιάτα μας, οϊμένα!,
δεν έχουν γυρισμό
δέσμια στο πεπρωμένο
μας οδηγούν στο γερασμένο
το παρόν και στο χαμό.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΙΟΥΛ/ '82

ΒΗΣΣΑΝΙΩΤΙΣΣΑ ΝΙΟΝΥΦΗ

Η ομπόλια σου κροκάτη
στα πανώφρυδα κοντά
τ' αλαντζιά σου το μετάξι
μας θαμπώνει τη ματιά

Κεντημένα τα σεγκούνια
με γαϊτάνι στριφωτό
κεντημένα τα πατούνια
με πλουμιά και με σταυρό.

Τα τσιαπράκια, τα κουμπιά σου
χρυσαφιά, συρματερά
μπρος στα στήθεια τα δικά σου
ήλιος κι άστρα στη σειρά

Το ζωνάρι σου σφιγμένο
τρεις οργιές και διπλωτό
χουμαϊ ρουτί, φεξάτο
με δοντίτσι απανωτό

Το μαντήλι μεταξένιο
κυματίζει στο πλευρό
απ' την Αραπιά φερμένο
δώρο από τον πεθερό.

Λουστρινένιο το γοβάκι
σφίγγει πόδι λυγερό
που ανάβει το μεράκι
όταν μπαίνεις στο χορό.

Σιαγιακένια η ποδιά σου
ζώνα κόκκινη σφιχτή
ταιριασμέν' η φορεσιά σου
απ' τα νύχια ως την κορφή.

Του Κουτσόκρανου αγέρας
του Παπίγκου ανατολή
σμίχτηκαν με της Νεμέρτσκας
τη θωριά την ξακουστή

κι' έπλασαν την ομορφιά σου
Καρυάτιδα σωστή!
Μήλα, ρόιδα στην ποδιά σου
νιόνυφη καμαρωτή

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΙΟΥΛ/ '82

ΣΤΗΝ ΚΙΘΑΡΑ ΜΟΥ

Σαν παίρνω την κιθάρα
τραγούδια για να πω
αθέλητα οι χορδές της
γυρνούν σ' ένα σκοπό

Σ' εκείνο το τραγούδι
που σούλεγα παληά
εγώ ξεπεταρούδι
χρονών δεκαεφτά

και συ δεκατεσσάρων
με ξέπλεκα μαλλιά
μπροστά στο παραθύρι
δεν έβγαζες μιλιά.

Μάνοιωθα το παλμό σου
θωρούσα τη χαρά
στ' αγνό το πρόσωπό σου,
στα μάτια τα γλαρά.

-Καημένη μου κιθάρα ακόμα θα πονάς;
γι'αυτό κάθε τραγούδι
σαν τότε αρχινάς;

ΒΗΣΣΑΝΗ
ΑΥΓ/ '82

ΓΟΡΔΙΟΣ ΔΕΣΜΟΣ

Θριαμβευτής περνά το Γρανικό
του Φοίβου φως σαν κουβαλάει
και την Αριστοτέλεια σοφία.
Οι βάρβαροι θαμπώνουν στη θωριά
και η πορεία
τον οδηγεί στην Ιστορία
και στην αθανασίας τα σκαλιά.

Εδώ στο Γόρδιο σα σταματά
να λύσει το δεσμό ζητά.
Αδύναμα τ' ανθρώπινα τα χέρια.
Μόνο του ξίφους του η κόψη
βαρειά σαν πέσει θα τον κόψει
και θα λυθεί ο δεσμός.
“*Η Ασία είν' δική του*”
το λέει κι' ο χρησμός. Εμπρός!

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΟΚΤ/ '82

ΘΡΗΝΟΣ ΣΤ' ΑΜΠΕΛΙ

Πήγα, μανούλα μου, προχτές
στο έρημο τ' αμπέλι
κι είδα πώς θέριεψαν βατιές
και γιόμισε από γλογγιές,
λουμάκια μεγαλώσανε
και γίνανε βαλανιδιές.

Ακλάδευτες οι κυδωνιές
πυκνώσαν σα ρουμάνια
καρπίζουν όμως οι φτωχές
κατάφορτες από κυδώνια.

Τα κλήματα κι οι περγουλιές
χαθήκαν τα καημένα,
οι φτέρες κλαίνε το χαμό
και οι σουρβιές θρηνούνε.

Κλαίω κι' εγώ κοντά σ' αυτές
κι' αναπολώ με πόνο
τα χρόνια π'όλες οι πλασιές
βουϊζαν από κόσμο
στο σκάψιμο, στο κλάδεμα,
στο κορφολόϊ, στον τρύγο.

ΒΗΣΣΑΝΗ
ΟΚΤ/'82

ΦΤΩΧΟ ΚΑΝΤΗΛΕΡΙ

Το μελιχρό το φως στο καντηλέρι
απλώνει μια γλυκιά παρηγοριά
σ' όποια καρδιά χτυπάει γοργά
σ' όποια καρδιά αγάπη μόνο ξέρει.

Το μελιχρό το φως στο καντηλέρι
του άρρωστου ελπίδα, συντροφιά,
στου πόνου το κρεββάτι· αλαφριά
η ταφόπετρα με κείνο ταίρι.

Το ιλαρό το φως στο καντηλέρι
του άγιου την εικόνα κάνει τρυφερή
π' εξαϋλώνεται σ' απόκοσμη μορφή
κι' ειρήνη και γαλήνη φέρει.

Το μελιχρό το φως στο καντηλέρι
δυο πρόσωπα φωτίζει παιδικά
την αλφα-βήτα σαν ψελλίζουν νηστικά
μεσ' το καλύβι του φτωχού και στο λημέρι.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΝΟΕ/82

ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΣ

Είν' τα πατήματα βαρειά
του σιδερόφραχτου δυνάστη
οι κονταριές τρυπούν βαθειά
τα σώματα κυλιούνται μεσ' τη λάσπη

Στις αλυσίδες ατσαλώνετ' αντοχή
φωτιές και κάρβουνα τα μάτια
βαθειές πληγές ξεπλένει η βροχή
Βασανιστές!, μην προσπαθείτε, μάταια!

Στην καταπίεση βουβό το στόμα
πισθάγκωνα, μα ορθό το σώμα
μισοκομμένη η γλώσσα που τραυλίζει:
“Η Λευτεριά, αδέρφια, μας αγγίζει”.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΝΟΕ/ '82

Η ΠΤΩΣΗ

Πώς παραδοθήκαμε στη φθορά
εμείς οι εκλεκτοί του παραδείσου
και πέσαμε;
Αδελφωμένοι εμείς με τα θεριά
που ήμερα μας έγλειφαν τα χέρια
κι όμως επέσαμε.
Στη χαίτη του λιονταριού
γλυκός ο ύπνος
στο γλυκοχάραμα γελούσαν κρίνα
κι' εμείς επέσαμε.
Δικός μας ο κήπος της Εδέμ
του ερωδιού τ' αυγό,
της αλαφίνας γάλα
ήταν η τροφή μας
κι όμως επέσαμε.
Γλυκός ο καρπός του δέντρου
της γνώσης και της ηδονής
όμως παρακοή αμαρτωλή
στην Πατρική την εντολή
γι' αυτό επέσαμε ...

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
Νοε'/82

Η “ΦΙΛΙΑ”

Τέλος του Δωδεδεκάημερου
τα άγια Θεοφάνεια
μέρα γιορτής που σφράγιζε
το βράδυ η “Φιλιά”

Στην εκκλησιά απ' το πρωί
μετά τη λειτουργία
και τον αγιασμό
“εικονική” γινότανε
εκεί Δημοπρασία.

Εικόνες βγαίναν στο σφυρί
με την την επιστασία
του γηραιού Νικόδημου παπά,
που διαλαλούσε φωναχτά
μπρος στην Ωραία Πύλη:

“-Τον Αγιο Βασίλη...
ο τάδε χωριανός
δραχμάς εξήντα πέντε”
Κι ακολουθούσ' η επωδός:
“Εύγε του και απαραεύγε”
“-Τον Άγιο Νικόλαο
ο δείνα χωριανοί
δραχμάς εκατόν πέντε
Εύγε του και υπερεύγε!

Ο ΜΠΕΚΡΗΣ

Κοίτα το κρασοκάνατο
που άδειασε, μπεκρή μου,
φτωχό το μεροκάματο
κι' τσέπη η δική μου

Να σε κεράσω μούμεινε
μον' η παρηγοριά μου
ίσως αυτή να σούδινε
κομματ' απ' την καρδιά μου

Το δάκρυ μας ας στίψουμε
μεσ' στο στερνό ποτήρι,
τον πόνο ας ρίξουμε
στης λησμονιάς το χωνευτήρι.

Σήκω γιατί ξημέρωσε
το καπηλειό θα κλείσει
αν έχεις φράγκα πλέρωσε
ο βερεσές να σβύση.

Κι ας φύγουμε τρικλίζοντας
στη φτωχογειτονιά μας
τραγούδια μουρμουρίζοντας
που έλεγ' η γενιά μας.

Αύριο βράδυ θάμαστε
στα ίδια μας τα στέκια
θα θυμηθούμε τα παληά
κι αγιάτρευτά μας ντέρτια.

ΓΙΑΝΝΕΝΑ
Γενάρης/'83

ΑΓΕΡΙΝΟ ΦΙΛΗΜΑ

Εζήτησα απ' τον άνεμο
νάρθει να σ' ανταμώσει
γλυκό, δικό σου φίλημα
να φέρει, να μου δώσει.

Μην είσαι στην ανατολή
όταν ο ήλιος βγαίνει,
σε χρυσαφένιο σύννεφο
απάνω καθισμένη;

Μην είσαι τόσο μακρυά
στην πορφυρένια δύση,
πλημμυρισμένη στη φωτιά
που η νύχτα πάει να σβύσει;

Μην είσαι στον αφρό ψηλά,
στο κύμα τ' αγριεμένο
και ταξιδεύεις απαλά
σαν ψαροπούλι μαθημένο;

Μην είσαι στης αμυγδαλιάς
τα άνθια και στο δάκρυ
του κλωναριού κάποιας ιτιάς
στου ποταμού την άκρη;

Όπου κι αν είσαι θα σε βρει
γλυκειά μου, κερασένια,
θα σου ζητήσει ένα φιλί.
Μην τ' αρνηθείς! Είναι για μένα.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΦΕΒΡ/ '83

ΤΑ ΠΗΓΑΔΙΑ

Εζήλεψε ο Νόβαλης
και λέει στον Κατούρα.
-”Πηγάδι είσαι σαν κι εμάς
μα τι' ναι αυτό που έχεις
και οι κοπελλιές μαζεύονται
βαρέλες να γιομίσουν
απ' το δικό σου το νερό;”
-Εγώ που λες, κυρ-Νόβαλη,
έχω το κάτι άλλο
Είν' το νερό μου ξάστερο
και σαν καθρέφτης λάμπει
κι έρχονται' εδώ οι κοπελλιές
να γυαλιστούν να δούνε
τα όμορφα τους κάλλη
και να συγυριστούνε
πριν βγουν στο χοροστάσι
με τις βαρέλες τις διπλές
-Αμ' τι να πούνε τάλλα,
το Λίθινο, το Τούρκικο,
και η Συκιά παρέκει
και της Χαϊτως τ' ανοιχτό;
Σ'αυτά νερό δεν έχει;
-Δεν ξέρω. Μα το μυστικό
στο είπα, να το ξέρεις!
-Εγώ ετούτο ξέρω
πώς απ' τη ίδια μάνα
νερό βυζαίνουμε κοινό
και το χαρίζουμ' άφθονο
στου θεριστή το κάμα.

ΓΙΑΝΝΕΝΑ
ΦΕΒ/'83

ΑΦΘΑΡΣΙΑ

Φύλλο κιτρινισμένο και ξερό
σε μι' άκρια του δρόμου
που περιμένει το θολό νερό
να το σαρώσει στα βαθειά του υπονόμου

Κατάλοιπο καταστροφής
του θάνατου της φύσης
δείγμα οικτρό αντιστροφής
στην αφθαρσία της ύλης.

Από τις ρίζες ο χυμός
ρουφιέται προς τα ύψη
μείγμα το χώμα κι ο χυλός
που σύνθεσε η σήψη.

Ζείδωτη ικμάδα στα κλαριά
την άνοιξη τη δύναμη θα δώσει
να πρανισινίσουνε ξανά
κι άνθια παντού θ' απλώσει.

Κι από τα άνθια ο καρπός
κι ώριμη οπώρα
στη γη ο σπόρος ο μικρός
θα γιγαντώσει κάποια ώρα.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΦΕΒ/'83

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΕΣ ΠΙΝΕΛΙΕΣ

Τα κιτεράηδονα γλυκά
στη γρέβια, στο προσήλιο
τραγούδια λεν μελωδικά
και χαίρονται τον ήλιο.

Μια κολοσούσα λυγερή
στο στρόερα στ' αλώνι
σειέται, λυγιέται η πονηρή
και κρυφοκαμαρώνει.

Οι λιούρηδες στις χωραφιές
ξεφάντωσαν στις τρίλλιες
χίλιων βιολιών οι δοξαριές
να παραβγούν είν' λίγες

Στο λόγγο πέρα μακρυά
μοναχικός ο κούκος
ανεβασμένος στα δεντριά
μονολαλεί και τούτος.

Οι μάηδες οι παρδαλοί
κι οι μαργαρίτες πρώτες
στρώνουν απέραντο χαλί,
στεφάνια οι καρσελότες.

Οι γκόζικες κρυφοκλωσσούν
μεσ' τις φωλιές τ' αυγά τους,
τα χελιδόνια φλυαρούν
σαΐτες τα φτερά τους!

Τραγούδια λεν οι κοπελιές
μαντηλοφορεμένες
χαριτωμένες πινελιές
στο βότανο σκυμμένες

Χοροπηδούν στον οβορό
κατσίκια, αρνιά πιο πέρα
και συνοδεύει το χορό
κάποια γλυκιά φλογέρα

Σε τέτοια άνοιξη και φως
μ' αυτήν την αρμονία
ξεχνιέται ο πόνος ο κρυφός
με της χαράς την αφθονία

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΑΠΡ/'83

ΣΗΜ. α) Κιτεράηδονα: πουλί με κίτρινο χρώμα, γλυκόλαλο, πούρχεται την άνοιξη.
β) Κολοσούσα: η γνωστή σουσουράδα
γ) Λιούρηδες: σιταρήθρες,κορυδαλλοί.
δ) Γκόζικα: Φαιόχρωμο πουλί που αφθονεί την άνοιξη στα μέρη μας.
ε) Μάηδες: Είδος λουλουδιού.

ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ

Πρέπει να πάει το μήνυμα.
Ατσαλένια η βούληση
Με εδώ στο πέρασμα το παλληκάρι
διστάζει. Πέντε οργιές το πλάτος της δημοσιάς.
Και του φάνηκε απέραντο.
Κι' αυτό που περίμενε συνέβηκε.
Σαν τέρατα της Αποκάλυψης
προβάλλουν τα ιταλικά καμιόνια,
μουγκρίζοντας δαιμονισμένα.
Με δυο δρασκελιές περνάει στο απέναντι όχτο
και πέφτει πίσω στα βάτα πρηνηδόν.
Εκεί ο χρόνος σταματά
κι απόφαση στεριώνεται.
Θα πεθάνει μαζί τους!
Τόνα χέρι σφίγγει τη Μιλς
με βγαλμένο τον κρίκο και τ' άλλο το πιστόλι
Περνά το πρώτο, περνά το δεύτερο
κι ύστερα άλλο κι άλλο...
Τα μετρά με τους παλμούς της καρδιάς του.
Και περιμένει. Αιώνας η προσμονή:
Μα τίποτα δεν έγινε. Δεν τον είδαν
Χάθηκαν ένα-ένα στη στροφή του δρόμου
και πίσω τους σύννεφο η σκόνη.
Σαν την οχιά το παλληκάρι
ορθώνει το κεφάλι, αφουγκράζεται,
βεβαιώνεται πως δεν έρχονται άλλα,
ασφαλίζει ξανά τη χειροβομβίδα
χώνει το πιστόλι στο ζωνάρι
και φεύγει πατώντας τη χλόη του
του χέρσου χωραφιού γρήγορα-γρήγορα.
Χάνεται σα θεριό και χάνεται στο ρουμάνι.
Ανηφορίζει στην κορφή της ράχης.
Πέρα μακρυά το χωριό
τυλιγμένο στην αχλύ του σούρουπου
του φάνηκε τόσο οικείο, τόσο γλυκό,
όσο καμμιά άλλη φορά.
Εκεί θα πάει το μήνυμα!

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΑΠΡ/΄83

ΝΑΚΟΣ ΚΑΙ ΓΙΤΣΑ

Σαν ετελείωσε το δράμα
με κάποιο έργο του Μελά
το σκέτς το αυτοσχέδιο
βάζουν σ' ενέργεια μετά
ο Παντελής κι ο Μπόκος.

Τη Γίτσα καν' ο Παντελής
το Νάκο ο Μπόκος παριστάνει
ξεπρόβαλαν μεσ' στη σκηνή και τι να δεις
ένας με κοντοσέγκουνο κι ο άλλος ταλαγάνι

Κι αρχίζει ο διάλογος:
-Αμ' μωρε Νάκο! Ιδές τα γίδια:
κόμπο δεν άφησες, μια στάλα;
κάθε βραδυά τα ίδια και τα ίδια
να μη μπορώ να ξιφεντιάσω γάλα;
-Τι λες μωρ' Ιτσα, κάνε πέρα:
Πίσω Ίτσα! Πήαινε πίσω!...
Εγώ να! Από ινάτι πάσα μέρα
γκιζ-γκιζ! Το γάλα δεν θ' αφήσω

Και με το “πίσω Ιτσα, πήαινε πίσω
ο Παντελής μ' αυτή τη γκρίνια
παίρνει μια τούμπα, χάθηκε
πίσω απ' τα παρασκήνια!

Κι ο κόσμος ξεκαρδίσθηκε
με τα καμώματά τους
όλοι γελούν και θα γελούν
θα πιάνουν τ' άντερά τους.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΑΠΡΙΛ. '83

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Μπροστά στον οκρίβαντα ο ψευτοζωγράφος
πασαλείφει το καναβάτσο
μ' ασυνάρτητες πινελιές
προσπαθώντας να μιμηθεί Πικασσό.
Η παρθένα στο παραθύρι σκυμμένη
τρυπάει τον καμβά κεντώντας, μια Γενοβέφα
και ρίχνει αδιάφορες ματιές στο δρόμο.
Μα δεν τις βγαίνουν σωστά οι βελονιές.
Ένα παιδί κλωτσάει ασταμάτητα τη μπάλλα
κάποια στιγμή τριγγλίζουν τα φρένα ενός φορτηγού.
Ο οδηγός σταυροκοπιέται βλαστημώντας
“..τη μάνα σου... μπάσταρδε: Θα μού κλεινες το σπίτι
Σήμερα τ' ασανσέρ δε λειτουργεί.
Κι η γριά με τ' άσθμα κοντανασαίνει
σε κάθε σκαλοπάτι.
Πώς θ' ανεβεί τόσα σκαλιά;...
Είναι πρόβλημα! Πώς θ' ανεβεί τόσα σκαλιά!

ΓΙΑΝΝΕΝΑ
ΑΠΡΙΛ '83

ΓΚΟΥΓΚΟΥΒΑΣΙΕΣ

Η μπάμπω καθισμένη στη κορφή στο τζιάκι, σύμπισε τη φωτιά, ανάδεψε λίγο τη χόβολη με τη μασιά κι' άρχισε να γνέθει. Να γνέθει ασταμάτητα με τα λιπόσαρκα δάχτυλά της.
Ο γέροντάς της είχε διαβεί εδώ και χρόνια. Κι γιος της είχε ταξιδέψει από καιρό.
Η νυφαφιά της αποσταμένη απ' το χωράφι και απ΄τις δουλειές του σπιτιού είχε πέσει για ύπνο.
-Να πούμε γκουγκουβάσιες, μάνακαλή, τα δυο διαολάκια, τ' αγγόνια της είχαν στρογγυλοκαθίσει στα σκαμνιά και περίμεναν.
-Να πούμε, μάτια μου! Κάνει η μπάμπω. Να πούμε:
Κι αρχίζει:
-Πούναι ένας γκουγκουβάσιος, μια γκουγκουβάσια
ένα αντρόϋγο, ένα πετσινάρι και δυο πουλακίδες;..
Το μικρά τρίβουν τα κεφαλάκια τους, συλλογιούνται, ανοίγουν τα πελώρια μάτια τους κι απαντάνε μαζί.
-Στου Γιάννη Τσιάκαλη!.. μάλε! Στου Τσάκαλη. Τόχω βρει.
Χι!..Χι!.. η μπάμπω δείχνει τα δυο δόντια που της είχαν απομείνει γελώντας καλοκάγαθα.
Κι ύστερα πάλι:
-Πούναι;... πούναι!... Αμ πούνε; μια γκουγκουβάσια, ένα αντρόϋνο, ένα πετσινάρι και μια πλακίδα; Χα! Αν το βρείτε!
Τα πιτσιρίκια πέσαν στη σκέψη, εκεί; Όχι! Εκεί;
-Α! πετιέται το ένα και ξεφωνίζει:
-Στο σπίτι μας, μανακαλή: Στο σπίτι μας:
Έσκυψε η γρια και το φίλησε στο κεφάλι και το χάιδεψε στα μαλλιά.
-Εύγε, βλαστάρι μου! Εύγε:
Είπαν κι άλλες γκουγκουβάσιες. Κι άλλες γι άλλα σπίτια, τα μισά σπίτια του χωριού, ώσπου νύσταξε η γριά. Τ' αδράχτι είχε σταματήσει. Παράτησε τη ρόκα έγειρε στη κορφή, έσειρε τη μπαρούτσα απάνω της κι' αποκοιμήθηκε με το στόμα τάμπαρο, σαν πηγάδι.
Τα παιδιά ακόμα καθισμένα στα σκαμνιά.
Κάρφωσαν τα μάτια τους στα κάρβουνα της στιάς κι έμειναν αμίλητα. Κι φαντασία τους φτερούγιζε. Εκεί! Τα κάρβουνα πυρωμένα μεγάλωναν, μεγάλωναν και μεταμορφώθηκαν σε παραμυθένια πολιτεία.
Η Πόλη! Δρόμοι φαρδιοί, μαγαζιά. Πολλά μαγαζιά. Χιλιοπλουμισμένα με λογής-λογιών φορέματα στις βιτρίνες που τα χαίρονταν η μικρή κοπέλλα. Και τ' αδερφάκι της βλέπει ένα ψωμάδικο και τον φούρναρη να τραβάει στη πάσα ροδοκόκκινο, καλοψημένο, αχνιστό και χάσικο ψωμί. Σαν εκείνο πούφερνε ο Μήτσιος τρώγοντας στο παιχνίδι. Όχι σαν το δικό τους το μαύρο που το ζύμωνε η μάνα με στάρι ζιουλίτσα. Να κι΄ ο πατέρας στο θυροστόμι του φούρνου να τινάζει ένα άδειο τσουβάλι, ασπρισμένος πατόκορφα μέχρι τα φρύδια και τις τζάνες.
Ο πατέρας! Ο πέτσκος, ο γιος της γκουγκουβάσιας!Ατταβιστική κληρονομιά της δουλειάς, καταπώς λεν οι κουλτουριάρηδες, έπαιρνε σάρκα στο μυαλό του μικρού παιδιού, προδιαγράφοντας τη μοίρα του την επαγγελματική, σαν από ένστικτο.
Όξω ο βορηάς κουβαλημένος απ' τα χιονισμένα πλάγια της Νεμέρτσκας, σφύριζε μανιασμένα, γκρεμίζοντας καπνιές μέσα στο μπουχάρι. Τα κάρβουνα στη φωτιά άρχισαν να σβήνουν ένα-έναν, να χάνονται, να γίνονται στάχτη. Μα τα ονειροπολήματα των παιδιών συνεχίστηκαν σε όνειρα, σαν ξάπλωσαν κι ο ύπνος έκλεισε τα τρυφερά, δακρυσμένα ματάκια τους.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΑΠΡΙΛ'82

ΣΗΜ: **Γκουγκουβάσιες:** Είναι παιχνίδι που επικρατούσε τα παληά χρόνια στις ατέλειωτες νύχτες του χειμώνα στις Βησσανιώτικες οικογένειες.

Γκουγκουβάσιος:ο παππούς
Γκουγκουβάσια: Η γιαγιά
Πέτσκος: Ο νέος πατέρας
Πετσινάρι: Μικρό παιδί (αγόρι)
Πουλάδα: Το μικρό κορίτσι.

ΚΑΤΣΚΑΡΙΚΙΑ

Ο Παντελής κι ο Μήτσιος
και τ'άλλα τα παιδιά
στης εκκλησιάς την κουτσουπιά
επαίζαν τις ομάδες
και δεν είχανε κοσιάρες
ριχτήκαν στα κουμπιά

Φύνο και και κατσκαρίκια
και πέτσινα κι αυγατιστή
κι άλλα παιγνίδια κι άλλα
και ποιός να φανταστεί
π' αφήκαν τα κατσίκια.

Κι εκείνα τα “σκασμένα”
ξεκόψαν απ' τη γραβιά
κι εμπήκαν στα σπαρμένα.

Μα σαν τα θυμηθήκανε
γυρίσαν να τα βρουν
γυρεύουν και γυρεύουνε
και είδηση καμμιά
και τέλος στο ντραγάτη
τα βρίσκουν και εκλιπαρούν

Κι εκείνος κορδωμένος
το πρόστιμο ζητάει με μένος
πριν αποκόψει τη ζημιά.

Ο Παντελής κι ο Μήτσιος
και τάλλα τα παιδιά
δεν θα το ξανακάμουν,
εβάλανε μυαλό εν' αμπάρι.

Πώς από κατσκαρίκια
φίασκους κι αυγατιστές
δεν παίρνουνε χαμπάρι
τ' ατίθασα κατσίκια.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΑΠΡΙΛ. '83

“ΟΙ ΕΞΥΠΝΟΙ ΟΔΗΓΟΥΝ ΡΕΝΩ”

Η Αννούλα πεταχτή σαν τη γαλιάντρα
μ' ένα φουστάνι μουσταρδί και σοσονάκια
με κορδελίτσα στα μαλλιά· πότε στη μάντρα
και πότε στον περιπτερά για γαριδάκια.

Τις παντοφλίτσες της στην άσφαλτο κλακάρει
και με την τσίχλα φούσκα κάθε διαβατάρη
τον πειράζει. Δεν τη νοιάζει.

Με χίλιες δυο προφάσεις. Ξελασκάρει
από το σπίτι κι απ' τη μάνα της το σκάει
και το “Ρομάντζο” ή το “Τραστ” πάει να πάρει.

Και ένα βράδυ, κάποιο βράδυ βροχερό
ρολάρισε ο κύριος αυτός με τη Ρενώ,
με μουστακάκι “Τσέγκις-Χαν” και με μουσάκι,
γυαλιά φυμέ με χρυσαφένιο σκελετό
στη γειτονιά μας την Αννούλα μας τρακάρει.

Κι από τότε κάθε σούρουπο ή βράδυ
τα “ψου-ψου-ψου” και “πίτσι-πίτσι” της πασσάρει.
“Ε! και τι μ' αυτό: Δεν είν' σωστό;
Ωσότου ένα βράδυ, πάλι βροχερό
η Αννούλα με φουστίτσα και με μπολερό
δεν βάσταξε και πήδησε μεσ' τη Ρενώ.

Μα όπως φαίνεται το πήδημα αυτό
ήταν μοιραίο μα και το στερνό.
Την “πάτησε” η Αννούλα. Πού να ξέρει;
πώς “έξυπνοι είν' αυτοί που οδηγούν Ρενώ”;

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΑΠΡΙΛ. '83

ΧΟΝΤΡΟ ΚΥΝΗΓΙ

Οι κυνηγοί κινήσανε
πριν σβήσουνε τ' αστέρια
στο δρόμο κανονίσανε
πού θάμπουν τα καρτέρια.

Στης Κύραινας καλή μεριά
και στο Ραδί του Φάκου,
καλή και στην Ασβεσταριά
στο πέρασμα του λάκκου.

Οι χουγιαχτάδες στις Λακκιές
εμπήκαν στην παγάνα
και με φωνές και ντουφεκιές
βγάζουν μια χοιρομάνα.

Αλαφιασμένα τα σκυλιά
ριχτήκαν κι αλιχτάβε
και τα καρτέρια τα γερά
να πέσουν προσπαθάνε.

Και να! Σε λίγο αντηχούν
στο λόγγο, στα ντυμένα
οι ντουφεκιές που ευστοχούν
στ' αγρίμια τ' αγριεμένα.

-Το κράτησα, το κράτησα!,
ουρλιάζει ένα καρτέρι,
δραμιάρες μπάλλες τούριξα
και τούφαγα το τζιέρι!

-Κι εγώ! Κι εγώ! Το βάρεσα!
Άλλος βροντοφωνάει,
τρεχάτε, τι μου ξέφυγε
και ποιός το κυνηγάει!

Σαν πάψαν τον καταιγισμό
σκυλιά σα μαζευτήκαν
εκάναν απολογισμό
τι κράτησαν, τι βρήκαν.

Τρία γουρούνια βάρεσαν
που έμειναν στον τόπο
και ένα που το λάβωσαν
να φύγει βρήκε τρόπο.

Τρεις ντουφεκιές βροντήξανε
στ' Αγιο-Κοσμά τη ράχη
π΄ ανάγγειλαν το γεγονός
ο κόσμος να το μάθει.

Θάχουν οι κυνηγοί να λεν
και ψέματα κι αλήθειες
στον Πλάτανο, στον καφενέ.
Είν' των “Νεμρώδ” συνήθειες.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΑΠΡΙΛ. '83

ΑΥΤΟ ΤΟ ΧΩΜΑ

Σ' αυτό το χώμα φύτρωσε ζωή.
Αυτό το χώμα έθρεψε γενιές
ζυμώθηκε με τον ιδρώτα του ξωμάχου
και με το αίμα των παιδιών
που έπεσαν γι' αυτό.
Στα λερωμένα γόνατα
στα ροζιασμένα χέρια
Ανταΐνη πηγή η δύναμή του.
Στην αυλακιά του χωραφιού
σπειρί-σπειρί πέφτει ο μόχθος
και στη σοδειά χαρούμενα τα μάτια
κι ελπίδα για γλυκότερο ψωμί.
Αυτά τα χοντροκαμωμένα χέρια
στην ώρα άδραξαν ντουφέκι
σαν πλάκωνε η επιβουλή
κι ξενική βαρειά η μπότα
δρασκέλιζε και πάταγε τη γη μας
κι αυτό το χώμα.
Σ' αυτό το χώμα ωρίμασε
καρπός γλυκός η Λευτεριά.

ΓΙΑΝΝΕΝΑ
ΑΠΡΙΛ. '83

ΓΟΡΜΟΣ

Στο Πλάι, στα Καρβατσαριό
και στα Κλωθογυρίσματα
που πρασινίζει η ζελενιά
κι ανθίζουν οι ασφάκες,

οι πέρδικες γλυκολαλούν
και λούζονται στον ήλιο
τον έρωτά τους διαλαλούν
και χαίρονται οι διαβάτες.

Τα πλατανάκια του Γορμού
λυγίζουν τα κλαριά τους
να δροσιστούν, να γυαλιστούν,
να ιδούνε τη θωριά τους.

Στη ρήγανη παντρεύονται
αιθέριες πεταλούδες
και δυο ψαράδες γεύονται
μια τηγανιά πλακούδες.

Οι βρύσες στη χαλικαριά
χαϊδεύουν τα καρδάματα
ιτιές σκορπάνε τους άνθους
μεσ' των νερών τα νάματα.

Και ο Γορμός αγέρωχος
κυλάει τα νερά του
στο χρόνο αναλλοίωτος
ζει με τα όνειρά του.

Στις ρεματιές ακόμ' αντιλαλούν
φωνές παιδιών, που πέρασαν
και στα νερά τους λούστηκαν
κι' αντρώθηκαν και γέρασαν.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΑΠΡ. 83

“ΩΣΑΝΝΑ”

Αυτοί που κράζουν “Ωσαννά στο Βασιλιά”
και με τα βάγια σε δοξάζουν
αυτοί οι ίδιοι στο Πιλάτο σα σκυλιά
θα φωνασκούν και θα ουρλιάζουν
το “Άρον-άρον σταύρωσον αυτόν”.

Και Συ απλοϊκός, τόσο γλυκός:
με τη μορφή γαλήνιου ονηλάτη
πορεύεσαι προς το μαρτύριο.
Τους ξέρεις μα δεν κάνεις κάτι
για συντριβή των βέβηλων χεριών.

Αυτός ο “περιούσιος λαός”
που χόρτασε το “μάννα” στις ερήμους
που τόσο ευεργέτησες με την αγάπη
δεν ένοιωσε πώς ήσουνα Θεός
που ταπεινός κατέβηκες στη γη τους.

Στη ίδια γη τα χέρια των ανόμων
κρατούν, αντί βαγιές, τα όπλα ματωμένα
για να δοξάσουν τώρα όχι Εσένα.
Και το “Ωσαννά” με τις βροντές των όλμων
ακούγεται ξανά, πολεμική κραυγή τους.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΑΠΡΙΛ. '83

ΒΡΟΧΗ ΤΟΥ ΠΟΘΟΥ

Κοιτάμε τον ουρανό που βρέχει
Βρέχει ευεργεσία και ιλαρότητα.
Χρυσές οι στάλες στα φύλλα
της φουντωμένης κερασιάς
μαλακώνουν τα κοκκινόχωμα.
Μια ηλιαχτίδα ξέσκισε διακριτικά
το σύννεφο κι' ακούμπησε απαλά
διαμαντένιο δάκρυ χαράς
πάνω στην αθωότητα του φιλντισένιου καρπού.
Σ' αυτή την υγρή χλιαρότητα του κήπου
τα χείλη σου σαν ώριμο κεράσι
καθρεφτίζουν τρεμάμενα της ανυπομονησίας
να σμίξουν με τον πόθο...

ΒΗΣΣΑΝΗ
ΜΑΗΣ/ 83

ΤΟ ΠΟΥΛΙ ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ

Ένα πουλί εγύρισε απ'το Νότο
ξεφεύγοντας απ΄του πολέμου τα δρολάπια
τάλλα σκορπίσανε στους τρεις ανέμους
κι έχασαν του ουρανού τα μονοπάτια

Ερμο πουλί που γύρισες μονάχο
πού θα σταθείς, πού θα κουρνιάσεις;
στην ξεραμέν' αμυγδαλιά, στον άγριο βράχο
δεν θα μπορέσεις τη φωλιά να ξαναφτιάσεις.

Κι αναζητάς το ταίρι σου θλιμμένο
στις στέγες των σπιτιών και στα μπαλκόνια
από τη συντροφιά σου τη στερνή αποκομμένο
πού θαβρεις την παρηγοριά και τη συμπόνια;

Κι εδώ περάσαν του πολέμου μπόρες
και χαλασμός κι' απανθρωπιά και καταφρόνια
στερέψαν νερομάνες ζωηφόρες
στις ρεματιές λουφάξανε τ' αηδόνια.

Κάνε των ντουφεκιών τις κάνες ανθοφόρες
φέρε την άνοιξη που την προσμένουν
τα ορφανά κι οι μάνες μαυροφόρες
που στου καημού τις λύπες παραδέρνουν

Εσύ πουλί που ήρθες απ' το Νότο
και γεύτηκες κι εκεί πολέμου μπόρα
που μύρισες του μπαρουτιού το χνώτο
Ειρήνη κι ανθρωπιά φέρε μας τώρα!

ΓΙΑΝΝΕΝΑ
ΙΟΥΝ/ '83

Τ' ΑΡΧΙΚΑ ΜΑΣ

Σε μιας αμυγδαλιάς τον κορμό
πασχίσαμε να σκαλίσουμε
τα ονόματά μας.
Μα ήταν σκληρός κι ανώμαλος
και παραιτηθήκαμε.
Διαλέξαμε τότε μια κερασιά
και μπήξαμε τους σουγιάδες μας
στη μαλακιά σα πεπόνι φλούδα
και γράψαμε τ' αρχικά μας
Και τα καμάρωνα ζευγαρωτά
για χρόνια και χρόνια
Όμως κάποτε ο φλοιός της κερασιάς
με την ικμάδα του σκέπασε τα γράμματα
Τα βλέπω σήμερα σαν τραύματα
ανθρώπινου κορμιού επουλωμένα

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΙΟΥΝΗΣ/ '83

ΟΙ ΚΑΝΤΑΔΟΡΟΙ

Κλειστά παραθυρόφυλλα και λείπ' η κόρη
ξεκούρδιστες κιθάρες που φαλτσάρουν
δεν το μπορούν οι φίλοι κανταδόροι
να βρουν τον τόνο και να “κομπλάρουν”.

Αυτή τη νύχτα που ξεθώριασαν τ' αστέρια
σ' αυτό το στενοσόκακο βρωμιά και μπόχα
οι σαπουνάδες της μπουγάδας, τ' απονέρια
δεν τους εμπνέουν για να πουν σωστά μια νότα.

Στα σαπισμένα από το χρόνο σκαλοπάτια
ακούμπησαν κιθάρες, μαντολίνα
και μέσα στ' ονείρου τα μονοπάτια
τραγούδησαν για τη μικρή Μαρίνα

Πρίμο, σεγκόντο ο έρωτας κι ο πόνος
και μπάσσο της καρδιάς οι χτύποι
του “λα μινόρε” μελαγχολικός ο τόνος
του τραγουδιού συνταίριασμα οι στίχοι.

Κι όταν γυρίσαν απ' του ονείρου το ταξείδι
είδαν στην καπνισμένη του σπιτιού την πόρτα
ένα παιδί μουντζούρικο, γυμνό, τσιτσίδι
σκληρή, παράφωνη για κανταδόρους νότα.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΙΟΥΛ/ '83

ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ

Στην ώρα της εγκατάλειψης
τα χέρια αδύναμα
να φτάσουν και να κρατηθούν
απ' τον κρίκο της ελπίδας.
Λυμένα τα γόνατα
απ' την αποθάρρυνση
λυγίζουν, τσακίζουν
και παρασέρνουν στο χώμα
το άβουλο κορμί.
Γιατί μ' εγκατέλειψες
Θεέ της εγκαρτέρησης
αυτήν την ώρα πούθελα
τη δύναμη της απόφασης
να κρατήσω κοντά μου
της ευτυχίας τη χίμαιρα;
Και παραδόθηκα έρμαιο
των κυμάτων της αγωνίας
και στου κλεισμένου πόνου
τ' ανελέητο σφυροκόπημα
Σαν κέρινοι θρόμβοι
λαμπάδας που καίει
τα δάκρυα αυλακώνουν το πρόσωπο
και πέφτουν και παγώνουν
πάνω στα ψυχρά λιανολίθαρα.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΙΟΥΛ/'83

ΧΟΡΟΣ ΣΤΗ ΒΗΣΣΑΝΗ

Χορός επιάστηκε τρανός
κάτω στο χοροστάσι
πρέπ' οι καρδιές μας να χαρούν
το μάτι να χορτάσει.

“Γυναίκες μου, χορό! Χορό!
Ο Τελη-Τζιάκος κράζει
και κείνες μπαίνουν στο χορό
σφίγγοντας πόσι και ζωνάρι.

Και στήνουν σιαγιακένια πλοκαριά
απ' ασπροσιέγκουνα και αλαντζιάδες
στο πάτο οι νιόνυφες με τα φλοριά
και στην αρχή μεγάλες και μαννάδες

Ο Νάσιο-Παπαγιώργης στην κορφή
με διπλή γάϊτα φιγουράρει
κι ο Χρήστος ο Σταφίδας με ορμή
του Γιάννη-Ρούκα ξετυλίγει το ζωνάρι

Ο Νάσιος στο κλαρίνο το βαρύ
του μπάρμπα-Νίδα τα πατήματα τα ξέρει
κι ο Τάσιος ο Καράβας στο βιολί
τις δοξαριές του παθιασμένος σέρνει.

Ο Γιαν-Καβάκος με το ντέφι τ' αλαφρό
παντού γυρνά τα πονηρά του μάτια
μην του ξεφύγει κάνα κόλλημα γερό
“Σλάμα! Μαντζιόρα! Πέτρο-Μάκα!”

Μέσα στην παραζάλη του κεφιού
αδειάζουνε ποτήρια και νταμζάνες
και το λουκούμι με την κάσα γυροφέρνει
γυναίκες και παιδιά κι αυτό γλυκαίνει.

Κι ο Πλάτανος λυγίζει τα κλαριά του
και χαιρετά τους χορευτές μας τους καλούς
ευφραίνεται και κείνου η καρδιά του
με τους γλυκούς του Πωγωνιού μας τους σκοπούς.

Γυναίκες μου χορό! Χορό!
Τρεις δίπλες ο χορός να γένει
είν' το χωριό μας τ' ομορφότερο χωριό
σ' όλη την οικουμένη.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΦΛΕΒ.'84

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Φτάνουν οι προπομποί της ελπίδας
και της χαράς τα μηνύματα
μπλέκοντας με τις πνοές των ανέμων
στους κλώνους της αμυγδαλιάς

Στο μουντό πρωινό δεν θα πέσουν ηλιαχτίδες
Η χλόη δακρύζει κι αχνίζουν υδρατμοί
ανάσες της γήινης θέρμης.

Στης μοναξιάς μου την κενότητα
η χαρά αργεί να ξανάρθει.
Η νύχτα παραπατάει στα ξημερώματα
κι άβουλα βήματα οδηγούν
στη μηδενική στιγμή του χωρισμού.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΦΛΕΒ/ '85

ΠΕΡΙΒΟΛΗ “ΠΑΝΚ”

Σε τούτον τον τρελό καιρό
κι εγώ μπήκα στο χορό.
Σαν αρίτσιος τα μαλλιά
κρέμασα στ' αυτί χαλκά.
Πέτσινη γραβάτα φίνα
όπως είναι στη βιτρίνα.
Παντελόνι τζιν σιακάτω
και στενό-στενό στον πάτο.
Τα τακούνια μου ψηλά
και καλτσόνια παρδαλά.
Να τα βλέπεις και να λες
“μασκαράς ειν' ή λελές”
Κι ένας γέρος που με βλέπει
να με καμαρώσει στέκει.
-Φτου! Μη βασκαθείς παιδί μου!
Κι ένα σκόρδο να κρεμάσεις.
Να σε συγχαρώ πουλί μου
φάπες έλα να εισπράξεις!

Οκτ/ '87
ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Γιώργου Ναστόπουλου ”*Λιανολίθαρα*”

“ΜΕΓΑΛΗ” ΚΑΜΠΑΝΑ

Τη μέρα της Απριλιάτικης εκείνης νύχτας της Ανάστασης σκορπιόνταν από τους ανθούς των ακακιών κι απ' τα καριοφύλλια στον περίβολο της εκκλησίας. Φλογάτη η κουτσουπιά στον σχολικό κήπο και θλιβερή η μονωδία του γκιώνη στα κλωνάρια του πλάτανου.
Όλα συγκλίνουν εκεί γύρω από το ναό κι όλα συνθέτουν την ατμόσφαιρα του θρήνου στον ενταφιασμένο Θεάνθρωπο.
Μέσα στην εκκλησιά ψέλλονταν ακόμα οι καταβασίες. “Κύματι θαλάσσης...” κι οι χωριανοί με τις άσπρες λαμπάδες στα χέρια βρίσκονταν σε αναμονή να πάρουν το νέο φως απ' τ' άδυτα του ιερού του ναού.
Σε μια στιγμή αφού όλα τα κόκκινα κεριά σβήστηκαν και σκοτάδι απλώθηκε στους θόλους της εκκλησίας, πρόβαλε απ' την “ωραία πύλη” η αχνή σιλουέτα του Παπά-Νικόδημου ντυμένου στα λαμπρά του άμφια, που κρατώντας το τρικέρι με τ' ανέσπερο φως βροντοφώνησε το “Δεύτε λάβετε φως”! Το άγιο φως μεταδόθηκε αστραπιαία στις άσπρες αναστάσιμες λαμπάδες από χέρι σε χέρι. Η εκκλησιά λούστηκε απ' αυτό. Ύστερα ο παπάς ακολουθούμενος από τους ψάλτες και το εκκλησίασμα κατευθύνθηκε στην υπαίθρια ξύλινη εξέδρα σέρνοντας τα γέρικα πόδια του. Αφού θυμιάτισε και ανάγνωσε το Ευαγγέλιο, ξεστόμισε το χαρμόσυνο, το θριαμβικό “ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ”
Όλων τα πρόσωπα γέμισαν από χαρά και ιλαρότητα, όλων οι καρδιές πλημμύρισαν από αγαλλίαση κι ευφροσύνη.
Κι' οι καμπάνες διαλάλησαν σ' όλο το χωριό το μήνυμα της Ανάστασης.
Ταυτόχρονα ο ορυμαγδός των βαρελότων των παιδιών συντάραξαν τον περίβολο και τη χαγιάτα και ξέσκισαν τα πέπλα της μέχρι τότε γαλήνιας νύχτας.
Τότε συνέβηκε κάτι το απρόσμενο, κάτι το συγκλονιστικό!
Στο καμπαναριό ανεβασμένα μερικά παιδιά καταγίνονταν με το βάρεμα της “μεγάλης” και της μικρής καμπάνας. Στη “μεγάλη” ο Νίκος ο Νιάρος και στη μικρή ο Μήρος του Στούπη.
Ξαφνικά ο Νίνος αφηνιασμένος σαν άλλος Κουασιμόδος άδραξε γερά την αλυσίδα της “Μεγάλης” κι' αφού “κουτζιουρίστηκε” δυο-τρεις φορές γύρισε την καμπάνα γύρω στον άξονά της.
Κείνο που διατυμπάνιζε από μέρες, πραγματοποιήθηκε. “Θα τη γυρίσω τη “μεγάλη”, πού θα μου πάει” έλεγε. Όμως η “Μεγάλη” που στηρίζοντα σε ξύλινες γρέντες κι ίσως σαρκοφαγωμένες απ' το χρόνο, ξέφυγε από τον αρμό της κι άρχισε να γκρεμίζεται μέσα σε άγριο αλλαλαγμό, να τρυπάει το ξύλινο πατάρι του καμπαναριού, να χάνεται μέσα στο κενό και να βυθίζεται πέφτοντας στο παχύ στρώμα χαλικιών του πυθμένα του καμπαναριού. Αυτό ήταν που την έσωσε!
Τα παιδιά ζάρωσαν κατατρομαγμένα στα μακρουλά τοξωτά ανοίγματα του καμπαναριού. Η Μεγάλη δεν έπαθε τίποτα. Ούτε ένα ράγισμα. Αλλά κι απ' τα παιδιά κανένα δεν έπαθε τίποτε, εκτός από ένα ελαφρό χτύπημα του Μήρου στο λαγκόνι κι' ένα γρατσούνισμα στο μάγουλο του Νιάρου.
Το κακό μαθεύτηκε σ' όλο το εκκλησίασμα. Στην αρχή απ' αυτί σ' αυτί κι ύστερα όλοι αναδεύτηκαν μ' ανησυχία. Μερικές μανάδες έσκουξαν. “Ούϊ! Τα παιδιά! Φουρτούνα μας! Τα παιδιά!..”. Όμως το θαύμα της Ανάστασης είχε γίνει. Σταυροκοπήθηκαν όλοι σαν ο Παπα-Νικόδημος τους καθησύχασε κι έτσι συνεχίστηκε η λειτουργία.
Η “μεγάλη” έμεινε για λίγο καιρό εκεί κάτω στον πυθμένα του καμπαναριού χωμένη στα χαλίκια σε κοινό θέαμα, ώσπου οι χωριανοί την ανέβασαν και τη στέριωσαν καλύτερα στη θέση της με σιδερένια περαστάρια.
Χωρίς να χάσει τη γλυκειά της λαλιά εξακολουθεί ακόμα να στέλνει αρμονικά με τη “μικρή” αδελφή της, τα μηνύματα της χαρά ή της λύπης και να καλεί τους πιστούς στο ναό του Αη-Νικόλα.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΟΚΤ/87

Η ΧΑΡΑ ΤΟΥ ΖΕΥΓΑ

Οι καταρράχτες τ' ουρανού
ανοίξαν κι' όλο βρέχει
η γης και τα ουράνια
τώρα γινήκαν ένα
ευεργεσία απλόχωρη
στη διψασμένη γη μας

Ο ζευγολάτης χαίρεται
μαζεύει τα “τσαδούκλια”
στο γύφτο πάει το γυνί
τ' αλέτρια τοιμάζει
για τη σπορά ναν' έτοιμος
σαν ο καιρός “κρατήσει”...

Μιλάει στο βοϊδοζεύγαρο
ταΐζοντας το λέει:
- Αντε Κοκκίνη μου εσύ
και μπάλια μου Αστέρω,
μαζέψτε φούρια περισσή
δύναμη και κουράγιο!

Να μπούμε στα χωράφια μας
να τα μαυρίσουμ' όλα
να πέσει ο σπόρος ο καλός
κει που η γης τον θέλει.

Να πρασινίσουν οι σποριές
σαν θα φανεί ο φύτρος
τα στάχυα να μεστώσουνε
σαν θάρθει καλοκαίρι.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΟΚΤ/87

ΟΙ ΜΙΝΑΔΟΡΟΙ

Ο Σελήμος κι ο Τζελάλης
ήτανε οι μιναδόροι
στου δρόμου τις κατασκευές
Σαν μαέστροι στα φουρνέλα
ετινάζαν στον αέρα
τα ραδιά και πλοκαριές

Ο Τζελάλης με στριφτό
που δεν τούλειπε απ' τα χείλια
έβαζε φωτιά στα φτίλια
κι' ύστερα από λίγο.. μπούμ!

-Βάρδα! Βάρδα! Για κρυφτείτε
μπρε παιντιά τα λαβωθείτε!
από τις χαλικαριές
άμα πέφτουν μπαταριές!

Με προσωπική εργασία
δούλευαν κι οι χωριανοί
μα αφιλόκερδα αυτοί
να τελειώσει το ντερβένι
αυτοκίνητο να μπαίνει

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΔΕΚ/87

ΤΣΙΚΟ! ΤΣΙΚΟ! ΤΣΙΚΟ!

Έβγαλα τα κατσίκια μου
και πάω να τα βοσκήσω
τσίκο!τσίκο!τσίκο!
Μ' ακολουθάνε πίσω.

Κι αρχίζουν τα παιχνίδια τους
και χαίρονται στο δρόμο
τσίκο!τσίκο!τσίκο!
Κι εγώ τα καμαρώνω.

Στη γρέβια σαν εφτάσαμε
ριχτήκανε να φάνε
τσίκο!τσίκο!τσίκο!
Θεέ μου, πώς πεινάνε!

Γεμίζω το καπέλλο μου
με τριανταφυλλιάς βλαστάρια
τσίκο!τσίκο!τσίκο!
Να φάνε τα μανάρια

Τσίκο!τσίκο!τσίκο!
Κατσίκια μου χαρείτε
γιατί σαν έρθει η Παναγιά
Λιάρε μου, τσίκο!τσίκο!
Θα πιω πικρό ποτήρι
κι αυτό το πανηγύρι.

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
Φεβρ/ 87

Το ΧΆΚΙ

Η Χαρίκλεια του Καβάκου
έστησε καβγά
με το γιδάρη το Ζήκο
μεσ' το μαχαλά.

Της εγύρισε τα γίδια
μεσ' απ' την “κοπή”
δεν επλέρωνε το χάκι
μήνες τρεις κι απ' την αρχή

-Μωρε΄”Διότι”, τριχοφάη
μπάϊ! Κακή οργή!
Τι σου φταίξανε τα γίδια
να σε φάνε χίλια φίδια!

-Πλέρωσε κυρά μ' το χάκι
τι σου φταίω εγώ;
θα σε ρίξω στο χαντάκι
βούλωσ'το! Μα το Θεό!

ΓΙΑΝΝΙΝΑ
ΦΕΒ/ 87

ΣΤΟΥ “ΠΑΝΑΒΡΗ”

Ήρθε ο καιρός του ταξιδιού
να φύγει για την Πόλη
για της δουλειάς τον κάματο
στης ξενητειάς την πάλη.

Η μάνα και η νιόπαντρη
γυναίκα τον τοιμάζουν
από βραδύς τα ρούχα του
μεσ' το ντισάκι βάζουν.

Τζιελμπένι με το φυλαχτό
στο στήθος του κρεμάνε
σταυροκοπιούνται στο Χριστό
να τον φυλάει ζητάνε.

Σαν ξημερώσει η χαραυγή
και τ' άστρι πάει στη δύση
κινάνε για του “Παναβρή”
πόχει πολλούς χωρίσει.

Εκεί θα πούνε το στερνό
“Ώρα καλή, καλέ μας
να σε φυλάει η Παναγιά
καλέ μας κι' ακριβέ μας”

Γυρίζοντας στο σπίτι τους
κρανιές κόβουν στο δρόμο
και τις κρεμούν στην πόρτα τους
σαν κείνες ναν' και πιο γερός
στου γυρισμού το χρόνο.

ΓΙΑΝΝΕΝΑ
ΦΕΒΡ/88

*Παναβρή: είναι τοποθεσία στη Βήσσανη απ' όπου ξεπροβόδιζαν τα παληά χρόνια οι γυναίκες τους ξενητεμένους άντρες

Γιώργου Ναστόπουλου ”*Λιανολίθαρα*”

για το Σκάλωμα (Άγιοι Σαράντα)
<u>ετυμολογία:</u> Η λέξη “Παναβρή προέρχεται από σύζευξη των λέξεων της φράσης “Πάει να βρή” (την τύχη του).

ΣΤΗΣ ΜΑΛΕ-ΛΙΑΡΑΣ ΤΗ ΓΡΑΒΛΙΑ

Στης μάλε-Λιάρας τη γραβλιά
τρία παιδιά παραμονεύουν
ο Γιώργος, ο Σωτήρης κι ο Ταϊρης
να ιδού πότε θα φύγει η γριά
τα γράβουλα χαζεύουν και ζηλεύουν.

Σαν βγήκε για τ' αμπέλι η μάλε-Λιάρα
σκαρφάλωσαν στο δένδρο απ' τη διχάλα
τα μπλέτσια τους γεμίζουν στα λεφτά
με γράβουλα “πολίτικα¨μεγάλα
και γρατσανίζουνε το ζουμερό καρπό.

Κι εκεί που τοιμαζόνταν να το σκάσουν
νάσου!ο Μιχο Δερόπολης με στυλιάρι.
-Ανάθεμα ζωντόβολα πού θα μου πάτε!
Και κείνα ζάρωσαν με φόβο και λαχτάρα
στης γραβουλιάς το υψηλότερο κλωνάρι!

Για μια στιγμή απόφαση το πήραν
πώς να ξεφύγουν τον κλοιό του Δερόπολη
και βάζουνε τη δύναμη τους όλη
σαν τις Σουλιώτισσες μαζί ριχτήκαν
ένα απ' εδώ κι άλλο από κει και σκορπιστήκαν.

Με τέτοιες κολοτούμπες όπου πήραν
τα γράβουλα απ' τα μπλέτσια τους χυθήκαν
γλυτώσαν το γκριμπάτσι και το ξύλο
και όπου φύγει-φύγει δεν ξαναπατήσαν
της γραβουλιάς τον πειρασμό όμως γευτήκαν.

ΓΙΑΝΝΕΝΑ
ΜΑΡ/'88

Η ΜΥΡΟΦΟΡΟΣ

Των παθών σου τα πλήθη
της ψυχής σου τον ρύπο
η μετάνοια πλάθει
σε βαρύτιμο μύρο
στης καρδιάς σου τα βάθη

Τ' αλαβάστρινο αγγείο
το γεμίζεις και τρέχεις
στον Σωτήρα τον Θείο
και τα πόδια Του βρέχεις
με δακρύων ροές
μυροφόρες πνοές

ΠΑΣΧΑ
Απρ/ '88

ΤΑ ΝΤΟΛΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΟΥΡΗΣ

Σ' ετούτη εδώ τη σύναξη
σ' ετούτα τα τραπέζια
παρακαλώ ντολήμπαση.
Κι' ας με καταδικάσεις
να πω δυο λόγια από καρδιά
για ευχές μου να τα πιάσεις.

Οι Λαχανάδες τόχουνε
από παληά τ' αντέτι
γιορτάζουνε την Παλιουρή
με γλέντια και ζιαφέτι
με καλαμπούρια και ντολιά
μ' ατέλειωτο το κέφι.

Η Χάρη της τους έδωσε
αυτή την ευλογία
να ρίχνουν τα εφήμερα,
τις διαφορές, τα πάθη
στη λησμονιά και στη χαρά
στου ποτηριού τα βάθη.

Γειά και χαρά σας χωριανοί
χαρείτ' αυτή τη μέρα
τις λύπες ας ξεχάσουμε
μ' αγάπη και ομόνοια
πιαστείτε χέρι-χέρι
για να στηθούν χοροί

Να ζει το Λαχανόκαστρο
πάντα να προοδεύει
το θέλουν οι απόδημοι
προστάζουν οι νεκροί μας
κι' απ' όλους περισσότερο
το θέλει η Παλιουρή μας.

Λαχανόκαστρο
8/9/88

Σημ. Απαγγέλθηκε στα Ντολιά της Παλιουρής Λαχανοκάστρου.

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΒΗΣΣΑΝΗΣ

Προχωρείτε! Προχωρείτε! Προχωρείτε!
Ο σαλπιγκτής την αντεπίθεση σαλπίζει
Αέρα τους! Παιδιά εμπρός ριχτείτε
η εχθρική αντίσταση δεν μας φοβίζει!

Σκαρφάλωσαν στις ράχες τ' Αη-Θανάση
μεσ' τον ορυμαγδό των μύδρων και των όλμων
κι' εκεί το δολερό των φασιστών το βλήμα
άνοιξε για άμοιρο τον Όμηρο το μνήμα!

Γαντζώθηκε κι' ανασηκώθηκε στα βράχια
τη Βήσσανη στερνή φορά για ν' αντικρύσει
κι έπεσε μπρούμυτα με θολά μάτια
με τ' όραμα θαμπό και η πνοή του εσβήσθη
πριν τα εικοσιτρία χρόνια του να κλείσει.

Τα άλλα παλληκάρια του χωριού μας
μέσα στους πολυβολισμούς που θάνατο σκορπούσαν
με μετρημένες σφαίρες στις παλάσκες στο πλευρό τους
με ξιφολόγχες και το “αέρα” όπλο φοβερό τους
πλησίαζαν και όλοι προχωρούσαν.

Κι ο οχτρός θρασύδειλος ταμπουρωμένος
πίσω απ' τα τζάκια των σπιτιών μας και τους τοίχους
δεν άντεξε στη γενναιότητά και την ορμή τους
κι εγκατέλειψε τις θέσεις και τον οπλισμό του
και τόβαλε στα πόδια ντροπιασμένος.

Μα εκεί ψηλά στ' Αγιο-Κοσμά τη ράχη
των Ιταλών το πολυβόλο αντίσταση κρατώντας
εθέριζε το κάμπο με μανία
και κάποια σφαίρα του χτυπάει τον Ταγματάρχη
θανάσιμα στων Αγίων Αποστόλων τη γωνία.

Και μπήκαν θριαμβευτικά τα παλληκάρια
μεσ' το χωριό τους ελευθερωτές
τις μάνες τους τους να ιδούν και ν' αγκαλιάσουν
που λεύτερες τους υποδέχονται στους δρόμους
σαν Σπαρτιάτισσες τους γιούς τους νικητές.

Όμως μια μάνα που περίμενε το γιό της
να τον δεχτεί κι' αυτή στην αγκαλιά της
το δειλινό το βροχερό εκείνο
και σαν της είπαν το κακό μαντάτο
εξέσπασε σε μοιρολόϊ και θρήνο.

Εσφούγγισε τα δακρυσμένα μάτια
κι ασπάσθηκε κάποιο φαντάρο
παρηγοριά για το χαμό του γιού της
η Λευτεριά της γης και του χωριού της
ξεπέρασε τον πόνο τον πικρό από το Χάρο.

Εκείνα τα γενναία παλληκάρια
στο τιμημένο το χακί όλα ντυμένα
έδιωξαν τους φασίστε απ' τα χωριά τους
και τους κυνήγησαν στ' Αλβανικά βουνά τα δοξασμένα.

Η Βήσσανη ευλαβικά το γόνυ κλίνει
σ' αυτούς που έπεσαν στη μάχη εκείνη
ελάχιστος φόρος τιμής κι' ευγνωμοσύνη
τους συνοδεύει κι αιώνια η μνήμη.

Γιάννινα 25/10/90

*Απαγγέλθηκε στο γιορτασμό της επετείου 28ης Οκτωβρίου 1990
στη Βήσσανη.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ:

Δεν είμαι κριτικός λογοτεχνίας με ειδικές γνώσεις, ούτε είναι εύκολο να γράψει κανείς για τον πατέρα του χωρίς να υπάρχει το στοιχείο της υποκειμενικότητας γιαυτό κρίνετε με με επιείκεια:

Ο **Γιώργος Ναστόπουλος** γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη στις 20 Ιανουαρίου 1921. Ο πατέρας του Στέργιος (1887-1942) με προέλευση από το Δολό Πωγωνίου, ήταν παντρεμένος στη Βήσσανη Πωγωνίου με τη Βησσανιώτισσα Μάρθα Γάτση (1890-1969) και είχε αποκτήσει άλλο ένα παιδί, την Αικατερίνη Ναστοπούλου (1913-1935). Ο Στέργιος Ναστόπουλος διατηρούσε στην Πόλη κρεοπωλείο και έζησε, όπως όλοι σχεδόν οι Βησσανιώτες τότε, στα ξένα το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του. Ο Γιώργος Ναστόπουλος γύρισε μαζί με την μητέρα του και την αδερφή του στη Βήσσανη σε ηλικία 3 χρονών.

Στη Βήσσανη τελείωσε το Δημοτικό και το τότε Ημιγυμνάσιο που λειτουργούσε στο ακμάζον τότε και πολυάνθρωπο χωριό. Στη συνέχεια, το 1935 συνέχισε για ένα χρόνο στο μοναδικό τότε στο Πωγώνι Γυμνάσιο της Βοστίνας (η σημερινή Πωγωνιανή) και τελικά περάτωσε τις γυμνασιακές του σπουδές στα Γιάννενα, όπου διέμενε μόνος του το 1939, στην περίφημη πάντα Ζωσιμαία Σχολή. Αποφάσισε να σπουδάσει Χημικός και μετέβη στην Αθήνα όπου γράφτηκε στη Σχολή, αλλά δεν μπόρεσε ποτέ να τελειώσει, γιατί ήρθε ο Πόλεμος το 1940 και αναγκάστηκε να επιστρέψει στο χωριό του, αφού τον επόμενο χρόνο πέθανε ο πατέρας του και η οικογένεια, αυτός και η μητέρα του, δεν είχαν κανένα πόρο διαβίωσης πια. Στην Αθήνα έζησε από κοντά το μεγαλειώδες ξέσπασμα του Ελληνικού λαού του ΟΧΙ, τις διαδηλώσεις και τις φλογισμένες μέρες της επιστράτευσης και της επιβίβασης για το μέτωπο των φαντάρων μας "*με το χαμόγελο στα χείλη*". Η οικογένεια υπέφερε από πραγματική φτώχεια σ' όλη τη διάρκεια της Κατοχής και μετέπειτα, όπως και όλος σχεδόν ο Ελληνικός Λαός.

Στην Κατοχή συμμετείχε στην Εθνική Αντίσταση σαν μέλος της Ε.Π.Ο.Ν. Στα πλαίσια αυτής της αντιστασιακής της δράσης μαζί με άλλους συμμετείχε και έπαιζε σαν ηθοποιός στην παρουσίαση Πατριωτικών θεατρικών έργων (κυρίως του Βασίλη Ρώτα αλλά και άλλων) για την ανύψωση του Εθνικού φρονήματος του χειμαζόμενου σκληρά Ελληνικού λαού, γυρνώντας σα τα παλιά θεατρικά “μπουλούκια” τα χωριά του Πωγωνίου με το φόβο πάντα του κατακτητή. Μια δραστηριότητα που δεν έχει προβληθεί όσο θα έπρεπε στην Ιστορία της Αντίστασης στο Πωγώνι. Σ'ένα ποίημα του (“*Το Πέρασμα*”) περιγράφει μια τέτοια αποστολή αγγελιαφόρου-συνδέσμου της Ε.Π.Ο.Ν., όπου βρέθηκε καταπρόσωπο με Ιταλική φάλαγγα στο δρόμο του για μεταφορά μηνύματος στην Αρίστη Ζαγορίου, όταν και κινδύνευσε πραγματικά.

Η Εθνική Αντίσταση και το μεγαλείο της, οι προσδοκίες που αυτή ενέπνευσε στους Έλληνες, αλλά και η Απελευθέρωση μετά, σημάδεψε για πάντα τη ζωή του νεαρού τότε Γιώργου Ναστόπουλου, ώστε να τη συμμετοχή του αυτή να τη θεωρεί ως το μεγαλύτερο κατόρθωμα της ζωής του, αν και σπάνια αναφέρονταν σ' αυτή στις οικογενειακές μας συνομιλίες.

Στα 1947 έγινε δεκτός στη Σχολή Τ.Τ.Τ. και αποφοίτησε σαν υπάλληλός τους μετά 1 χρόνο. Άρχισε να εργάζεται στα Τ.Τ.Τ. (μετέπειτα Ταχυδρομεία και Ο.Τ.Ε.) στη Βήσσανη, στην Ηγουμενίτσα και στη Μόλιστα Κόνιτσας, για μικρά χρονικά διαστήματα, μέσα στη δίνη του ολέθριου για τη χώρα Εμφυλίου Πολέμου. Κατέληξε στη Κόνιτσα. Εκεί παντρεύτηκε τη μητέρα μου Αφροδίτη Λάβαρη (1927-1999), το 1948, από το Λαχανόκαστρο Πωγωνίου (σημ. Ωραιόκαστρο) και απέκτησε δύο παιδιά, εμένα και την Κατερίνα Ναστοπούλου-Σιάτρα. Μετά υπηρέτησε στα 1950 στον Ελληνικό Στρατό για 1 χρόνο, σαν μόνος προστάτης χήρας μητέρας. Δεν συμμετείχε έτσι στον Εμφύλιο, ούτε από τη μια μεριά, ούτε από την άλλη, ευτυχώς γι' αυτόν, αφού θεωρούνταν "χαρακτηρισμένος" σαν αριστερός, αν και ποτέ ο ίδιος δεν είχε ενταχθεί σε κανένα κόμμα, ούτε ποτέ στη ζωή του ήθελε να εκφράζεται κομματικά.

Μετά την αφυπηρέτησή του υπηρέτησε στον νεοδημιουργημένο Ο.Τ.Ε. στη Κόνιτσα,μια πόλη καθημαγμένη που προσπαθούσε να ορθοποδήσει, αφού βρίσκονταν κοντά στις επιχειρήσεις του Εμφυλίου, μέχρι το 1959 όπου εργαζόταν σκληρά μέχρι αργά το βράδυ κρατώντας μόνος την ευθύνη του εκεί τηλεγραφείου. οπότε ζήτησε να μετατεθεί στα Γιάννενα. Συνταξιοδοτήθηκε από τον Ο.Τ.Ε., όπου έφτασε στο βαθμό Τμηματάρχη Α' στα 1979

στα Γιάννενα. Κράτησε για πάντα στη καρδιά του τους φίλους και συναδέλφους που απέκτησε σ' όλη του αυτή τη περίοδο της ζωής του, ακόμα και μετά την αφυπηρέτησή του.

Απεβίωσε στα Γιάννενα στις 24 Αυγούστου 1998 από πνευμονική εμβολή και κηδεύτηκε την επόμενη στον Αη-Γιώργη της αγαπημένης του Βήσσανης.

Λίγα λόγια για το χαρακτήρα του:

Ο **Γιώργος Ναστόπουλος** ήταν πάντα αγαπητός στους συναδέλφους, τους φίλους και τους χωριανούς του. Λιγομίλητος, θεωρούνταν από όσους δεν τον ήξεραν ως άνθρωπος "βαρύς" και "ακατάδεχτος", όμως στους φίλους του και δικούς του ανθρώπους ήταν ακριβώς το αντίθετο. Πάντα όμως είχε συναίσθηση των ορίων της ευπρέπειας από την οποία ποτέ δεν ξέφευγε. Τυπικός στις υπηρεσιακές του σχέσεις, δεν δίσταζε να θυσιάζει ακόμα και το προσωπικό του ή οικογενειακό του συμφέρον για το κοινό καλό.

Ήπιος και γλυκομίλητος, δεν θύμωνε σχεδόν ποτέ, ούτε αντιπαρατίθονταν, ακόμα κι αν είχε δίκιο. Ευαίσθητος, πληγώνονταν εύκολα, αλλά ποτέ δεν εξέφραζε τα συναισθήματά του, ακόμα και στους δικούς του ανθρώπους.

Αγαπούσε υπερβολικά το χωριό του, τη Βήσσανη. Σ' αυτή εξ άλλου είναι αφιερωμένο μεγάλο μέρος από το έργο του. Του άρεσε να αφηγείται ή να ακούει παλιές ιστορίες από την ζωή στο χωριό μαζί με τους φίλους του κάτω από τον Πλάτανο της τα καλοκαίρια, όποτε είχε άδεια ή μετέπειτα που συνταξιοδοτήθηκε.

Διακατέχονταν πάντα από ένα αίσθημα δικαίου, που στηρίζονταν στην βαθειά του θρησκευτική πίστη. Του άρεσε να πηγαίνει στην Εκκλησία στο χωριό ή στα Γιάννενα, στο Αρχιμαντρειό, όπου πήγαινε ν' ακούσει Βυζαντινούς ύμνους σχεδόν κάθε Κυριακή και στις μεγάλες γιορτές της Εκκλησίας. Έψελνε ερασιτεχνικά, συμμετέχοντας στη χορωδία της Εκκλησίας στο χωριό και στα Γιάννενα.

Καλλιτεχνική φύση, συμμετείχε πάντα ερασιτεχνικά σε ποικίλες καλλιτεχνικές δραστηριότητες. Να σημειώσουμε οτι η Βήσσανη προπολεμικά είχε αναπτύξει σχεδόν αστικό πολιτισμό, που μετέφεραν από τα μεγάλα αστικά κέντρα, την Πόλη και την Αθήνα, οι ξενητεμένοι, διοργανώνονταν εκδηλώσεις θεατρικές, μουσικές με ευρωπαϊκή μουσική, χοροεσπερίδες, ενώ δεν έλειπε ακόμα και το γραμμόφωνο με δίσκους των επιτυχιών της εποχής του ελαφρού τραγουδιού της εποχής, οι ευρωπαϊκοί χοροί της μόδας τότε, παράλληλα με τα παραδοσιακά γλέντια στις μεγάλες θρησκευτικές γιορτές στο χοροστάσι στο κέντρο του χωριού και στο Μοναστήρι (Μονή Αβελ) ή τα πολλά της ξωκλήσια. Ακόμα και ισχυρή για την εποχή ποδοσφαιρική ομάδα διέθετε, παρ όλη την έλλειψη μέσων, παίζοντας με ιστορικές ομάδες της πόλης των Ιωαννίνων ή των γύρω χωριών, όπου έπαιζε και ο ίδιος στην ομάδα σαν νέος, για την οποία συμμετοχή του αυτή ήταν πάντα περήφανος. Μέσα σ' αυτό το κλίμα ασχολήθηκε με το θέατρο στην Αντίσταση, αλλά και πέραν απ' αυτή σαν ηθοποιός . Σχεδόν μόνος του έμαθε κιθάρα, με μικρή βοήθεια από τη σπουδαία δασκάλα μουσικής Ολγα Μέντζου, που ήταν και θεία του. Όντας καλλίφωνος, ήταν περιζήτητος στις νεανικές παρέες προπολεμικά και μετέπειτα παίζοντας καντάδες της εποχής και τραγουδώντας. Ζωγράφιζε επίσης ερασιτεχνικά. Έγραψε μόνο τα έργα που παραθέσαμε, ενώ είχε στα σκαριά αρκετά σχεδιάσματα.

ΤΑ "ΛΙΑΝΟΛΊΘΑΡΑ":

Με τον τίτλο αυτό θέλησε να ονομάσει όλα τα έργα του, ποιήματα κυρίως και πολύ λίγα πεζά. Συγκέντρωσε όλα λοιπόν τα σκόρπια ποιήματα ή πεζά σε ένα ιδιόχειρο τετράδιο που θεώρησα σκόπιμο να παραθέσω και την φωτοτυπία της,επίσης, ώστε να αποκτήσει περισσότερη αμεσότητα.

Άρχισε να γράφει σχεδόν από μαθητής, αλλά μετέπειτα δεν έγραψε για μεγάλο χρονικό διάστημα τίποτα. Το μεγάλο μέρος των κειμένων του τα έγραψε μετά τη συνταξιοδότησή του. Ουσιαστικά καλύπτουν μια περίοδο από το 1939 μέχρι το 1990, με το μεγάλο μέρος των κειμένων του να εντοπίζεται στην περίοδο από το 1981 μέχρι το 1990. Μετά δεν έγραψε σχεδόν τίποτε.

Έμπνευσή του ήταν η βησσανιώτικη φύση που υπεραγαπούσε. Ακόμη, επεισόδια από την καθημερινή ζωή στην παιδική του ηλικία, που σκιαγραφούν εικόνες εκείνης της εποχής, πρόσωπα και πράγματα μιας ζωής ανέμελης, άδολης και καθάριας. Τύποι χαρακτηριστικοί, αλλά και προσωπικοί του φίλοι αποτελούν τον καμβά πάνω στους οποίους χτίζει ένα ποίημα ή έστω ένα στιχοπλόκι. Θέλει μ' αυτό να διαιωνίσει τη μνήμη τους, αλλά και να εκφράσει συνάμα μια αφόρητη νοσταλγία μιας ιδανικής γι' αυτόν και για πάντα χαμένης παιδικής και νεανικής ηλικίας, αλλά και μιας ολόκληρης εποχής της ζωής του χωριού. Παρελαύνουν σ' αυτόν καταστάσεις κωμικές ή τραγικές, με παιχνιώδη διάθεση και χιούμορ. Είναι όμως διακριτικός, ώστε να μην προσβάλλει κανέναν από τους τύπους που περιγράφει, οι περισσότεροι από τους οποίους τότε ήταν στη ζωή.

Συγκινείται έντονα από γεγονότα του τόπου που σημάδεψαν και τον ίδιο, όπως ο πόλεμος, η Αντίσταση, το Πολυτεχνείο, γεγονότα που έρχονταν σε σύγκρουση με τον αξιακό του κώδικα, αυτού του δημοκράτη, που απεχθάνεται το φασισμό, θέλοντας να τιμήσει τους νεκρούς ήρωες. Θέλει να υπερασπιστεί τις επιλογές της γενιάς του και τον πατριωτισμό της και σ' αυτό δεν δέχεται καμία έκπτωση. Θρηνεί όμως όταν για τη χαμένη νιότη της γενιάς του και τις διαψευσμένες ελπίδες της.

Μια τρίτη κατηγορία ποιημάτων είναι εκείνα που διακατέχονται από βαθύτερα, αλλά πανανθρώπινα αισθήματα, όπως το υπαρξιακό άγχος, το αδήριτο τέλος και τη ματαιότητα των ανθρώπινων, ίσως από μια εσωτερική ανάγκη να εκφράσει και τα δικά του συναισθήματα, πράγμα που δεν το έκανε ποτέ προφορικά σε συζητήσεις και συνομιλίες.

Μια τελευταία κατηγορία κειμένων είναι εκείνα που εκφράζουν τη θρησκευτική του πίστη, πραγματική επίσης και χωρίς συμβιβασμούς. Θα τον χαρακτήριζε κανείς συντηρητικό, αλλά στην πραγματικότητα δεν ήταν, αφού πάρα πολλές φορές έκανε υπερβάσεις. Εξιδανικεύει τα ανθρώπινα αισθήματα σε μια πλατωνική σφαίρα. Στον έρωτα για παράδειγμα εκφράζει τα πιο τρυφερά του ποιήματα: Ένα καθάριο αγνό συναίσθημα, αιώνιο, άφθαρτο, αδιάφθορο και τίμιο, αδιαπραγμάτευτο.

Μορφολογικά τα ποιήματά του κυρίως είναι ομοιοκατάληκτα. Ιδιαίτερα εκείνα που έχουν αφηγηματικό χαρακτήρα, που θα μπορούσε να τα κατατάξει κανείς σε απλά στιχοπλόκια αφηγηματικού χαρακτήρα. Κι όμως μέσα από αυτά τα απλά ποιήματα, αν τα δει κανείς συνολικά, προσφέρονται άφθονα λαογραφικά στοιχεία, μιας ζωής για πάντα χαμένης στο παρελθόν. Θρηνεί όμως για την παρακμή του χωριού, την εγκατάλειψη του που υπέκυψε στο κύμα αστυφιλίας, όπως και ο ίδιος (όπως στο "Θρήνος στ' αμπέλι"). Ένα μόνο ποίημα αναφέρεται στο επάγγελμά του, παρ' όλη την προσωπική αφοσίωση του στο καθήκον ("*Η καρδιά του τηλεγραφητή*").

Στα ποιήματα που δεν τον απασχολεί η ρίμα ή τουλάχιστον σε αρκετά απ' αυτά είναι στα φιλοσοφικού περιεχομένου ή μεταφυσικής αγωνίας. Εκεί, σαν ολ' αυτά να είναι γι' αυτόν περιττά, πάει κατευθείαν στο θέμα του ποιήματος. Θα χαρακτήριζα αυτά τα ποιήματα σαν εκφράσεις μιας βαθιάς απελπισίας για το αδήριτο τέλος, από το οποίο, ούτε ο ίδιος, ούτε κανείς βέβαια μπορεί να ξεφύγει. Εκφράζει έτσι την προσωπική του κοσμοαντίληψη σε ποιήματα γεμάτα αλήθεια. Η μόνη ελπίδα του είναι η καταφυγή στην μεταφυσική της θρησκείας.

Σχετικά με τη γλώσσα των κειμένων λίγα λόγια: Χρησιμοποιεί βέβαια τη δημοτική, αλλά συνειδητά χρησιμοποιεί ιδιωματικές λέξεις του βησσανιώτικου και γενικότερα πωγωνήσιου ιδιώματος, με λόγο προφορικό, ο οποίος όμως δε μπορεί να εκφραστεί γραπτά, γιατί η φωνητική και ο τρόπος εκφοράς μπορεί να ακουστεί μόνο, δεν αποδίδεται με πιστότητα στο γραπτό λόγο. Μόνον ένας Πωγωνήσιος μπορεί να προφέρει εύκολα τα επιφωνήματα, τους ιδιωματισμούς με το σωστό τρόπο. Η “συρτή” φωνή, αλλά και το ότι στο Πωγώνι δεν

κόβουν τα φωνήεντα, όπως σε άλλες περιοχές της Ηπείρου είναι μοναδικά για βορειοελλαδίτικη διάλεκτο, ίσως μόνο σε περιοχές κοντά στα Αλβανικά σύνορα της Θεσπρωτίας και στη Βόρειο Ήπειρο να είναι παρόμοια, όπως και η χρήση αρχαιοελληνικών λέξεων, που σώθηκαν ίδιες ή παρεφθαρμένες μέσα από τους αιώνες.

Έχοντας μαθητεύσει σε υψηλής ποιότητας Γυμνάσια, Ημιγυμνάσιο Βήσσανης, Γυμνάσιο Πωγωνιανής και την παλιά Ζωσιμαία Σχολή με λαμπρούς δασκάλους χειρίζεται καλά τη γλώσσα και χρησιμοποιεί σε πολλά ποιήματα λόγιες λέξεις, χωρίς καν να έχει, όσο γνωρίζω, χρησιμοποιήσει ποτέ κανένα λεξικό. Βέβαια σ' αυτά τα ποιήματα ίσως η ποίηση του να είναι "τεχνητή", αλλά σίγουρα τα αισθήματα που την εμπνέουν είναι γνήσια.

Πολλά ποιήματα και τα λίγα πεζά έχουν κατά καιρούς δημοσιευτεί στη εφημερίδα "*Βήσσανη*" της Αδελφότητας Βησσανιωτών "*Η Αρετή*", ενώ ένα απαγγέλθηκε στην επέτειο των 50 χρόνων από το 1940 στο παλιό σχολείο της Βήσσανης στις 28 Οκτωβρίου 1990 σε ακροατήριο χωριανών (*"Η μάχη της Βήσσανης"*), που είναι και το τελευταίο του, ενώ άλλο ένα (“Ντολιά”) στο πανηγύρι του Ωραιοκάστρου (Λαχανοκάστρου) Πωγωνίου. Ολοκληρωμένο το έργο του δεν εκδόθηκε ποτέ.
Στη μεταγραφή χρησιμοποίησα το μονοτονικό, παρόλο που ο ίδιος δεν το χρησιμοποιούσε, όμως διατήρησα την ορθογραφία του αρχικού ποιήματος, όπως μπορείτε να δείτε και από το χειρόγραφο.

Δε γνωρίζω τη λογοτεχνική του αξία, αφού δεν είμαι ειδικός. Είναι όμως ένα έντιμο ειλικρινές έργο ενός έντιμου ειλικρινούς ανθρώπου, χωρίς σχεδόν να θέλει να δημοσιευτεί, παρά μόνο σαν προσφορά προς το αγαπημένο του χωριό και τους συμπατριώτες του, να θυμούνται και να συγκινούνται, εξ άλλου δεν μου το ζήτησε ο ίδιος ποτέ, ούτε το επιχείρησε συνολικά ο ίδιος όσο ζούσε. Θα χαιρόταν σίγουρα, αν ζούσε ξανά, να βλέπει νέα παιδιά να γεμίζουν το χωριό στο πανηγύρι ("*χορό, χορό!*", όπως γράφει σ' ένα ποίημα), κι ακόμα καλύτερα να βρει ξανά την αίγλη και την ακμή που αξίζει η Ιστορία του.

Στέργιος Γεωργίου Ναστόπουλος